

VÆKST OG VÆKSTVILKÅR I SJÆLLANDSKE KOMMUNER

Holbæk Kommune 2018

FORORD

Denne rapport præsenterer aktuelle, erhvervsrelevante indikatorer for Holbæk Kommune. Indikatorerne dækker erhvervsmæssige præstationer, der bl.a. vedrører værdiskabelse, produktivitet, antal nye virksomheder, beskæftigelse og eksport i kommunens virksomheder. Rapporten indeholder endvidere relevante nøgletal for de lokale vækstvilkår med fokus på arbejdsmarked, pendling, uddannelse, erhvervsindkomster, virksomhedernes brug af erhvervs- og innovationsfremme, mv. Rapporten giver et solidt videngrundlag for at styrke og målrette den erhvervspolitiske indsats til gavn for lokal vækst- og erhvervsudvikling.

God læselyst.

INDHOLD

SAMMENFATNING	4
DEL I VÆKST OG ERHVERVSPRÆSTATIONER	6
1 VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET	7
2 ARBEJDSSTEDER OG BESKÆFTIGELSE	11
3 IVÆRKSÆTTERI OG VÆKSTVIRKSOMHEDER	18
4 EKSPORT	23
DEL II VÆKSTVILKÅR OG RAMMEBETINGELSER	27
5 ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING OG PENDLING	28
6 UDDANNELSE	34
7 SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG ERHVERVSINDKOMSTER	38
8 BRUG AF ERHVERVSFREMME	41
9 HVEM TRÆKKER VÆKSTEN?	44

SAMMENFATNING

Holbæk Kommune har de senere år oplevet en pæn fremgang i værdiskabelse i private brancher. Siden 2010 er den samlede værdiskabelse øget med 15 pct. i kommunen. Fremgangen skyldes bl.a., at flere er kommet i beskæftigelse.

Fuldtidsbeskæftigelsen er gået frem med 6 pct. siden 2010, og det er især virksomheder inden for håndværk og serviceerhverv, som bygge & anlæg, operationel service og andre lokalt orienterede erhverv, der har oplevet fremgang.

Erhvervsstrukturen i Holbæk Kommune er kendetegnet ved mange små og lavproduktive virksomheder inden for lokalt orienterede serviceerhverv, såsom detailhandel, operationel service samt bygge & anlæg. Mere end 90 pct. af virksomhederne i Holbæk Kommune har færre end 10 fuldtidsansatte, men tegner sig kun for 44 pct. af den samlede private beskæftigelse. De større virksomheder med mere end 50 fuldtidsårsværk tegner sig for en stigende andel af beskæftigelsen i Holbæk Kommune.

Holbæk Kommune klarer sig pænt på indikatorerne for iværksætterområdet. Overlevelsen for nyetablerede virksomheder er højere end gennemsnittet for Region Sjælland og hele landet. Og de nye virksomheder i Holbæk Kommune skaber i større omfang nye arbejdspladser end de nystartede virksomheder i Region Sjælland og på landsplan. Iværksættere og yngre virksomheder etableret i perioden 2010-15 tegner sig i 2017 for næsten 1.100 fuldtidsårsværk. Andelen af vækstvirksomheder i Holbæk Kommune svarer til regionsgennemsnittet, men andelen af virksomheder med høj vækst har været faldende de seneste år.

I 2017 eksporterede 7,5 pct. af virksomhederne i Holbæk Kommune, hvilket er under landsgennemsnittet (14 pct.). Eksportværdien udgjorde i 2016 knap 21 pct. af den samlede produktionsværdi skabt af private arbejdssteder i Holbæk Kommune, hvilket er under gennemsnittet for hele

landet. Den samlede eksportværdi i Holbæk Kommune er øget med næsten 17 pct. i perioden 2010-16.

Holbæk Kommune har de senere år oplevet en pæn befolkningstilvækst, som skyldes en kombination af positiv nettoindvandring og nettotilflytning. I 2017 er tilvæksten dog bremsset op. Samtidig er andelen af udenlandsk arbejdskraft ansat i kommunens virksomheder steget. I 2017 var 2 pct. af de beskæftigede udlændinge. Dog er andelen af udenlandsk arbejdskraft markant under gennemsnittet for regionen og hele landet.

Pendlingen ind og ud af kommunen er stigende. I 2017 pendlede godt 16.200 ud af kommunen for at gå på arbejde, mens godt 9.200 pendlede til kommunen udefra for at arbejde i virksomheder i Holbæk Kommune. I Holbæk Kommune er 49 pct. af befolkningen i arbejdsstyrken. Det er en lidt højere andel end gennemsnittet for hele Region Sjælland.

69 pct. af de beskæftigede i Holbæk Kommune har en kompetencegivende uddannelse, hvilket svarer nogenlunde til niveauet på regions- og landsplan. Heraf har 39 pct. af de beskæftigede en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket er noget over landsgennemsnittet på 34 pct.

I Holbæk Kommune har 3,2 pct. af virksomhederne benyttet regional eller national erhvervsfremme. Flest har benyttet sig af vækstkortlægning i Væksthuset og deltaget i regionale strukturfondsprojekter. Andelen, der benytter nationale tilbud, er generelt lavere i Holbæk Kommune end på landsplan.

VÆKST OG ERHVERVS- PRÆSTATIONER

1

VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET

2

BESKÆFTIGELSE, VIRKSOMHEDER OG
ARBEJDSPLADSER

3

IVÆRKSÆTTERI OG
VÆKSTVIRKSOMHEDER

4

EKSPORT

1 VÆRDISKABELSE OG PRODUKTIVITET

Holbæk Kommune har oplevet en pæn, stabil vækst i den samlede, private værdiskabelse. Udviklingen har været på niveau med Region Sjælland. Fremgangen skyldes bl.a., at flere er kommet i beskæftigelse.

I Holbæk Kommune var den samlede værdiskabelse i de private brancher 9,9 mia. kr. i 2016.

Andelen af virksomheder med høj produktivitet er på niveau med regionsgennemsnittet. Til gengæld er der en relativ stor andel virksomheder med lav produktivitet i Holbæk Kommune.

Den samlede værdiskabelse er vokset med

15% siden 2010 i Holbæk Kommune.

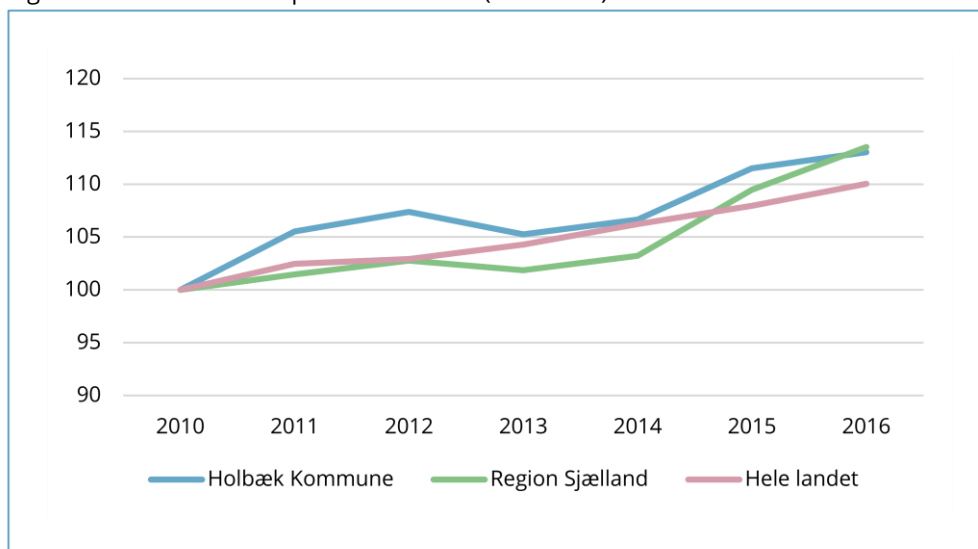
23% af virksomhederne

i Holbæk Kommune er højproduktive.

Værdiskabelse og produktivitet i den private sektor har stor betydning for Danmarks samlede velstandsudvikling. Værdiskabelsen er et udtryk for den samlede værdi, som bliver skabt af de personer, der arbejder i de lokale virksomheder.

Holbæk Kommune har oplevet en markant fremgang i den private sektors værdiskabelse. Det fremgår af figur 1.1, der viser udvikling i værdiskabelsen i private brancher siden 2010 og frem til i dag for hhv. Holbæk Kommune, Region Sjælland og hele landet. Udviklingen er vist som et indeks, hvor startåret 2010=100.

Figur 1.1 Værdiskabelse i private brancher (2010=100)

Kilde: Sam-K/Line.

Med en samlet værdiskabelse i de private brancher på 9,9 mia. kr. i 2016 er Holbæk Kommune en af de større erhvervskommuner i Region Sjælland. Siden 2010 har Holbæk Kommune oplevet en pæn, stabil vækst i den samlede værdiskabelse. Udviklingen følger i store træk udviklingen i Region Sjælland. I 2016 er den samlede værdiskabelse i kommunen øget med næsten 15 pct. i forhold til 2010. Til sammenligning har fremgangen på landsplan været knap 10 pct.

Den samlede beskæftigelse er vokset markant, så fremgangen i værdiskabelsen er primært et resultat af, at der er sket en fremgang i beskæftigelse, særligt inden for servicebrancherne.

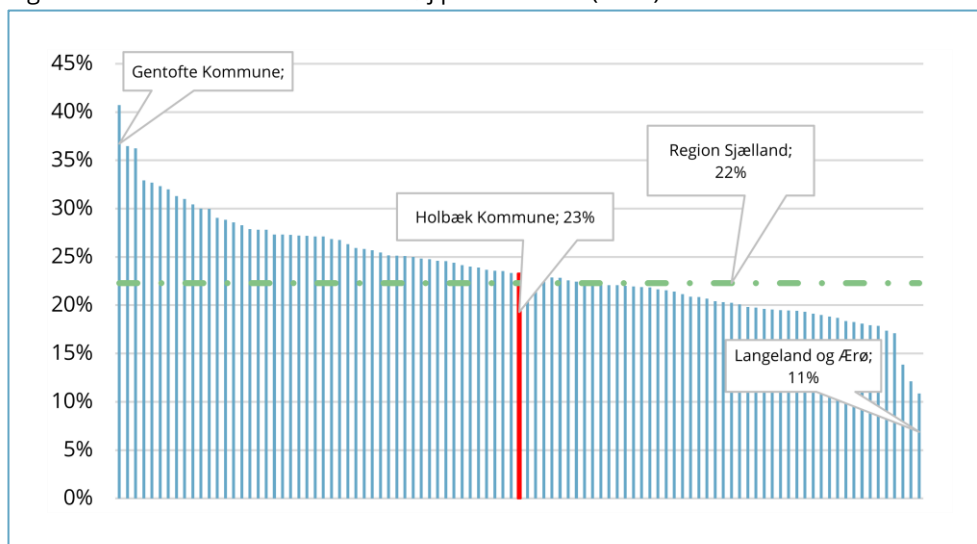
Værdiskabelse kan også opgøres på virksomhedsniveau. I det følgende ses der på andelen af virksomheder med hhv. høj og lav produktivitet.

Virksomheder med høj produktivitet er opgjort som virksomheder, der er blandt de 25 pct. mest produktive i deres branche. Virksomheder med lav produktivitet er virksomheder, der er blandt de 25 pct. mindst produktive inden for deres branche. På landsplan vil der pr. definition altid være 25 pct. højproduktive virksomheder og 25 pct. lavproduktive virksomheder.

Figur 1.2 viser andelen af virksomheder i Holbæk Kommune, som er blandt de 25 pct. mest produktive inden for deres branche i Danmark målt som værdiskabelse pr. fuldtidsårsværk.

Figur 1.2 Andel virksomheder med høj produktivitet (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Produktivitet måles som arbejdsproduktivitet (værdiskabelse pr. medarbejder). En virksomhed har høj produktivitet, hvis den er blandt de 25 pct. mest produktive i dens branche.

I Holbæk er 23 pct. af virksomhederne højproduktive. Det placerer Holbæk i midterfeltet tæt på gennemsnittet for Region Sjælland, der er 22 pct., og for hele landet, hvor andelen pr. definition er 25 pct.

Private brancher omfatter alle sektorer eksklusiv offentlig administration, undervisning og sundhed. Udover private virksomheder omfatter det også offentlige virksomheder og non-profit-institutioner rettet mod husholdninger, som fx privatskoler, velgørende organisationer og fagforeninger.

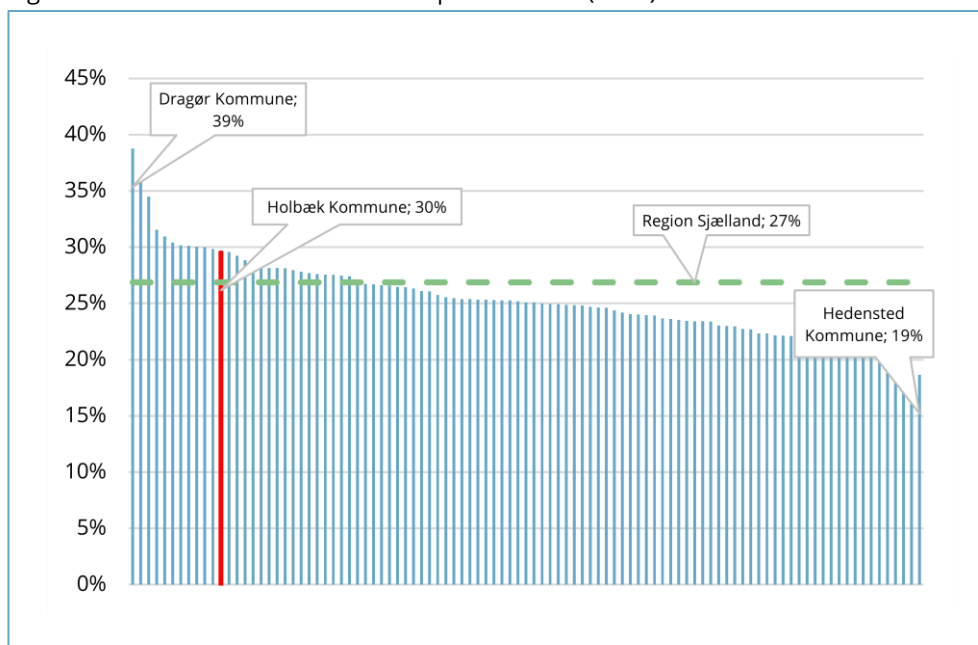
Private virksomheder omfatter alle virksomheder uafhængig af sektor, som efter arbejdsstedets branche og økonomiske virksomhedsform kan identificeres som en privat virksomhed. Private virksomheder omfatter også private, nonprofit organisationer. Kun virksomheder med væsentlig økonomisk aktivitet er inkluderet. Det vil med andre ord sige, at private virksomheder er afgrænset til virksomheder, hvor der præsteres en arbejdsindsats svarende til mindst et halvt fuldtidsårsværk.

Værdiskabelsen måler den merværdi, som en virksomhed skaber, når den producerer. Den beregnes som forskellen i værdien af de varer og tjenesteydelser, som virksomheden bruger, og de varer og tjenesteydelser, som den producerer. For en given kommune er virksomhedernes værdiskabelse lagt ud på arbejdsstederne hjemmørende i kommunen. Hvor udviklingen i værdiskabelsen er vist, er værdiskabelsen renset for prisstigninger.

Figur 1.3 viser et tilsvarende billede, men med fokus på andelen af virksomheder med lav produktivitet. Kommunerne er rangeret efter andelen af virksomheder i kommunen, der har en produktivitet på niveau med de 25 pct. mindst produktive inden for deres branche.

I figur 1.3 er det positivt at placere sig langt nede på listen med en lille andel af virksomheder med lav produktivitet.

Figur 1.3 Andel virksomheder med lav produktivitet (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Produktivitet måles som arbejdsproduktivitet (værdiskabelse pr. medarbejder). En virksomhed har lav produktivitet, hvis den er blandt de 25 pct. mindst produktive i dens branche.

Målt på andelen af lavproduktive virksomheder ligger Holbæk højt i forhold til lands- og regionsgennemsnittet med en andel svarende til 30 pct.

Dragør Kommune er den kommune i Danmark, der har den højeste andel lavproduktive virksomheder, mens Hedensted er den kommune, der har den mindste andel af lavproduktive virksomheder.

2 ARBEJDSSTEDER OG BESKÆFTIGELSE

Holbæk Kommune har haft en fremgang i den private beskæftigelse på 6 pct. siden 2010. Især serviceerhverv samt bygge & anlæg er gået frem med hhv. 21 pct. og 16 pct. i perioden 2010-17.

Serviceerhvervene udgør i alt 42 pct. af de fuldtidsbeskæftigede i den private sektor. Der har både været fremgang i beskæftigelsen inden for operationel service og inden for rådgivning, forskning og udvikling, der dækker mere vidt ude dele af servicesektoren.

91 pct. af virksomhederne i Holbæk Kommune har under ti ansatte, og de små virksomheder tegner sig for 44 pct. af den samlede, private fuldtidsbeskæftigelse.

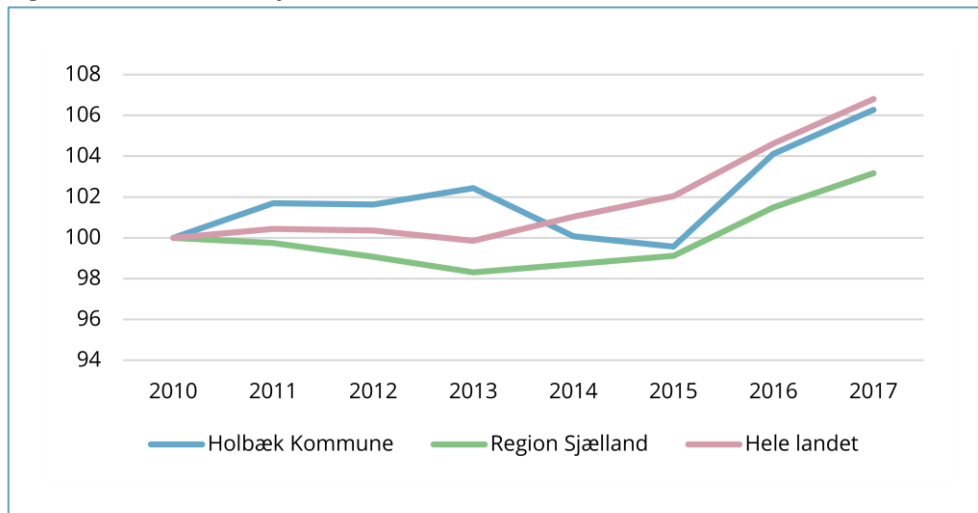
Beskæftigelsen er øget med **6%** siden 2010.

Servicebranchen har oplevet en
beskæftigelsesfremgang på **21%**.

Dette kapitel har fokus på udviklingen i antal beskæftigede og arbejdssteder og ser nærmere på, hvilke sektorer og brancher der går frem og tilbage.

Figur 2.1 viser udviklingen i antal fuldtidsjob i private virksomheder som indekstal, hvor andelen af fuldtidsjob i 2010=100. Udviklingen i Holbæk Kommune sammenlignes med udviklingen i Region Sjælland og hele landet.

Figur 2.1 Private fuldtidsjob (2010=100)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

De seneste syv år er beskæftigelsen i private virksomheder i Holbæk Kommune øget med 890 fuldtidsjob eller 6 pct. Det er en større fremgang end i Region Sjælland, og på niveau med hele landet, som i samme periode, oplevede en fremgang i antallet af fuldtidsbeskæftigede personer i private virksomheder på 7 pct.

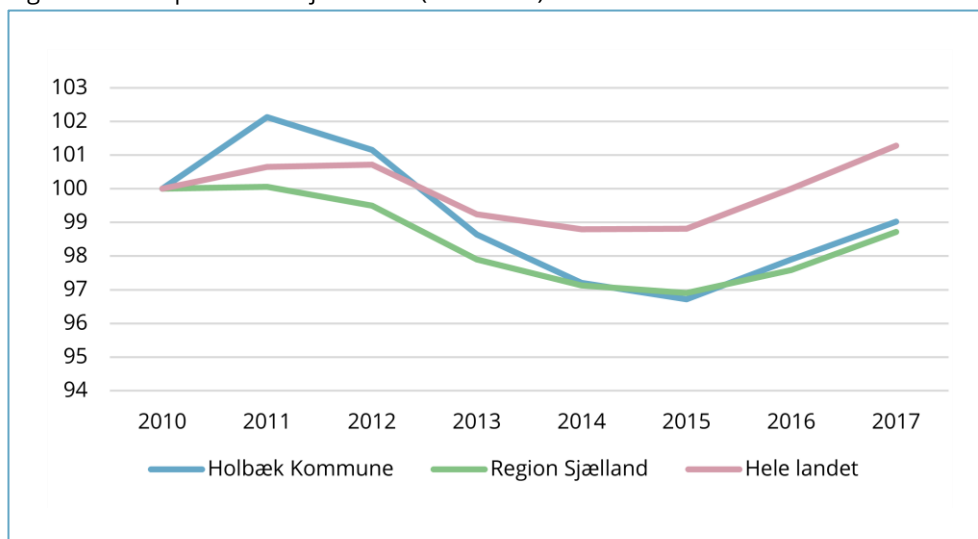
Fremgangen i Holbæk Kommune er drevet af en markant vækst i antal fuldtidsjob i perioden 2015-17. I 2017 beskæftigede private virksomheder i Holbæk Kommune 15.077 fuldtidsansatte personer.

Fuldtidsjob i private virksomheder måler aktiviteten i virksomhederne i form af antallet af fuldtidsbeskæftigede personer. Antallet af fuldtidsjob er beregnet ved at omregne virksomhedernes indberettede betalte timer til fuldtidsstillinger. Omregningen bidrager til at skabe sammenlignelighed på tværs af virksomheder uafhængig af antallet af personer på hhv. hel- og deltid.

Fuldtidsjob omtales i rapporten også som fuldtidsbeskæftigede personer, fuldtidsårsværk og årsværk.

Figur 2.2 viser udviklingen i antal virksomheder i Holbæk Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet. Udviklingen er vist som et indeks, hvor begyndelsesåret 2010=100.

Figur 2.2 Antal private arbejdssteder (2010=100)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

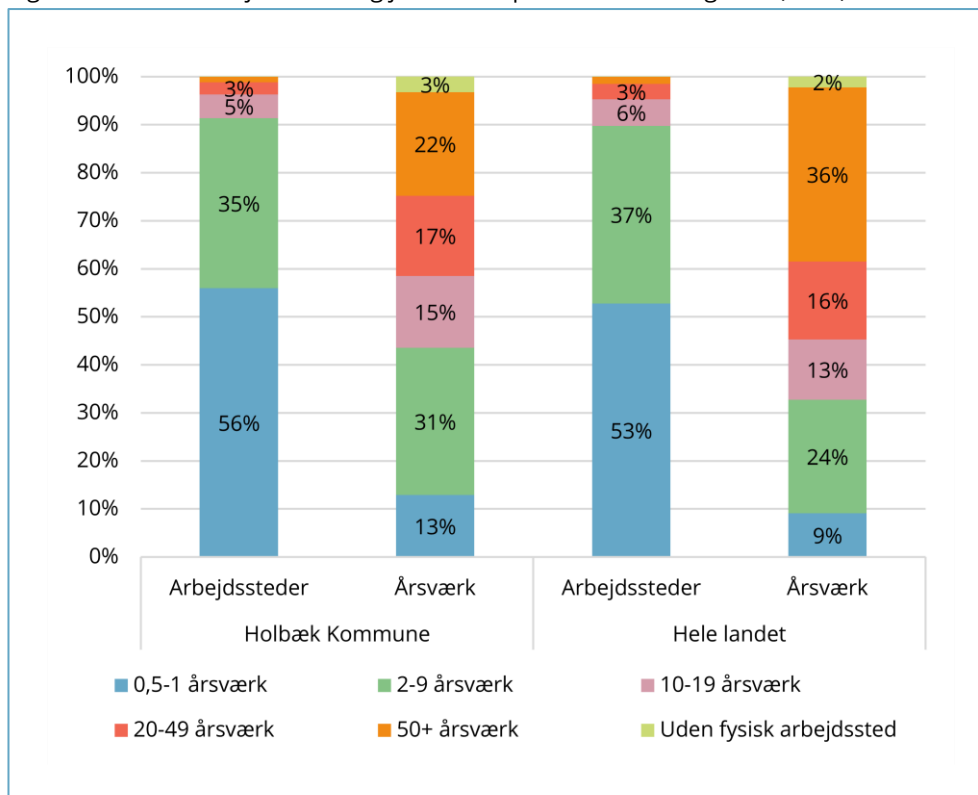
I 2017 var der knap 3.450 private arbejdssteder i Holbæk Kommune. Flest arbejdssteder var lokaliseret inden for branchegrupperne bygge & anlæg (15 pct.), detailhandel (12 pct.) samt landbrug, skovbrug og fiskeri (11 pct.).

Fra 2010-15 faldt antallet af private arbejdssteder i Holbæk med godt 3 pct., men de seneste år er antallet steget lidt igen. Udviklingen svarer i store træk til udviklingen i resten af Region Sjælland. I 2017 er antallet af arbejdssteder næsten på samme niveau som i 2010.

Figur 2.3 viser, hvordan den private beskæftigelse og private arbejdssteder i kommunen fordeler sig på størrelseskategorier i 2017 sammenlignet med hele landet. Virksomhederne er inddelt i følgende størrelseskategorier: 0,5-1 årsværk, 2-9 årsværk, 10-19 årsværk, 20-49 årsværk, samt 50 eller flere årsværk.

Figur 2.3 Private arbejdssteder og job fordelt på størrelseskategorier (2017)

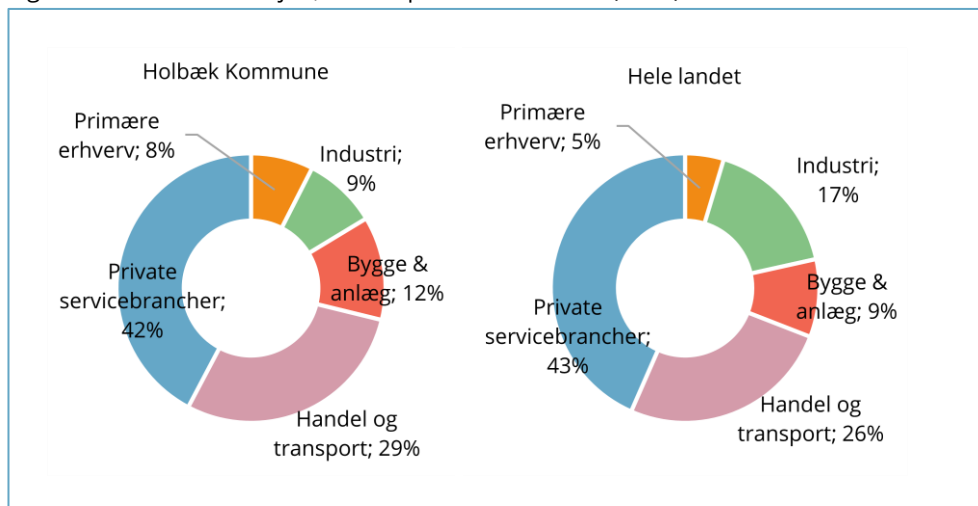

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

56 pct. af virksomhedsbestanden i Holbæk beskæftiger højst ét årsværk, men tegner sig samlet set for kun 13 pct. af alle fuldtidsjob i kommunen. På trods af at virksomhederne, som beskæftiger mere end 50 fuldtidsårsværk, kun udgør 1 pct. i Holbæk, står de for 22 pct. af fuldtidsbeskæftigelsen i kommunen. På landsplan beskæftiger denne virksomhedsgruppe 37 pct. af alle private fuldtidsårsværk.

Figur 2.4 viser den private fuldtidsbeskæftigelse fordelt på hovedsektorer for Holbæk og hele landet.

Figur 2.4 Private fuldtidsjob, fordelt på hovedsektorer (2017)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Private servicebrancher omfatter hoteller og restaurationer, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervs-service, undervisning, sundhed samt kultur og fritid. Primære erhverv omfatter landbrug, skovbrug og fiskeri samt råstofindvinding, energi og vandforsyning.

42 pct. af de fuldtidsbeskæftigede personer i Holbæk er beskæftiget inden for de private servicebrancher, hvoraf hovedparten er inden for operationel service. På landsplan er 43 pct. beskæftiget inden for de private servicebrancher. Handel og transport er den næststørste sektor og tegner sig samlet set for 29 pct. Det er en større andel end på landsplan, hvor sektoren udgør 26 pct. af den samlede privatbeskæftigelse.

Industrien udgør kun 9 pct. af alle private fuldtidsjob i Holbæk Kommune, mens andelen på landsplan er 17 pct. Derimod er relativt flere beskæftiget inden for de primære erhverv i Holbæk Kommune. I Holbæk Kommune er 8 pct. beskæftiget i de primære erhverv, mens det på landsplan er 5 pct.

Tabel 2.1 uddyber tallene for de enkelte hovedsektorer mht. antal fuldtidsbeskæftigede og den procentuelle ændring heri siden 2010 for hhv. Holbæk Kommune, regionen og hele landet.

Tabel 2.1 Antal fuldtidsjob, fordelt på hovedsektorer og udvikling

Branche	Antal private fuldtidsjob i Holbæk Kommune i 2017	Udvikling 2010-17		
		Holbæk Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Servicebrancher	6.853	21%	10%	12%
Handel og transport	3.880	-7%	-2%	3%
Bygge & anlæg	1.878	16%	16%	13%
Industri	1.333	-16%	-6%	1%
Primære erhverv	1.133	-4%	-9%	-5%
I alt	15.077	6%	3%	7%

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Private servicebrancher omfatter hoteller og restaurationer, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, erhvervsservice, undervisning, sundhed samt kultur og fritid. Primære erhverv omfatter landbrug, skovbrug og fiskeri samt råstofindvinding, energi og vandforsyning.

Servicebrancherne udgør en stigende andel i Holbæk målt som væksten i antal fuldtidsbeskæftigede personer. I 2017 var godt 6.850 personer i Holbæk beskæftiget i servicebranchen. Fra 2010 til 2017 steg antallet af fuldtidsjob i servicebranchen med 21 pct., mens industrien samt handel og transport oplevede en tilsvarende tilbagegang i antallet af fuldtidsjob.

På landsplan steg antallet af fuldtidsjob i serviceerhvervene med 12 pct., mens fremgangen for Region Sjælland var på 10 pct. I Holbæk Kommune gik industrien i samme periode markant tilbage med et fald i beskæftigelsen på 16 pct., hvor fremgangen på landsplan var 1 pct.

Med udgangspunkt i en mere detaljeret brancheklassifikation (Danmarks Statistiks 36-brancheklassifikation) giver figur 2.5 et overblik over den branchemæssige specialisering i Holbæk, udviklingen i specialiseringen samt beskæftigelsen i de største brancher i kommunen.

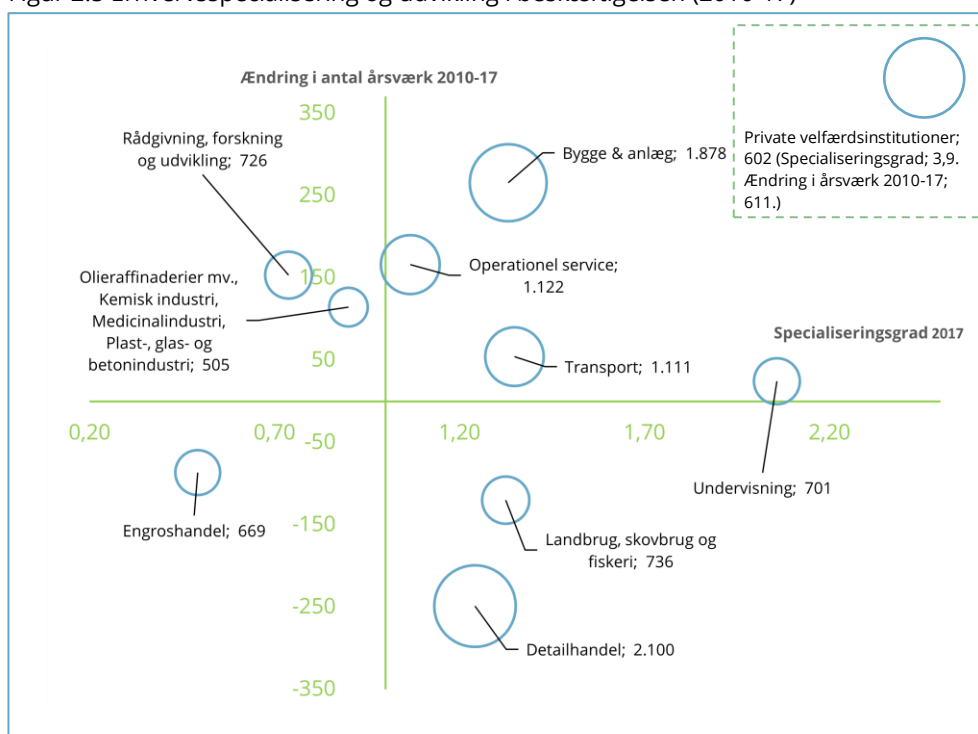
Placeringen langs den vandrette akse viser branchernes specialisering i Holbæk i 2017. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at den pågældende branches andel af den samlede private beskæftigelse i kommunen er større end i resten af landet. Brancher *til højre* i figuren er således brancher, der fylder meget i Holbæk i forhold til resten af landet. Brancher *til venstre* fylder omvendt mindre i Holbæk end i resten af landet.

Herudover viser figuren også *udviklingen* i beskæftigelsen. Brancher i *den øverste halvdel* af figuren er brancher, hvor beskæftigelsen i Holbæk er øget, mens brancher i *den nederste halvdel* af figuren omvendt er brancher, der har oplevet faldende beskæftigelse i perioden 2010-17.

Endelig illustrerer cirklernes størrelse det samlede antal fuldtidsbeskæftigede inden for den pågældende branche i 2017. Den største enkeltbranche er således detailhandel efterfulgt af bygge & anlægsbranchen. I figuren er antal fuldtidsbeskæftigede i 2017 angivet under branchens navn.

Figur 2.5 Erhvervsspecialisering og udvikling i beskæftigelsen (2010-17)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Kun brancherne med flest virksomheder i 2017 er vist i figuren. I bilaget sidst i rapporten er specialiseringsgrad, ændring i specialiseringsgrad samt antal årsværk i 2017 vist for alle brancher. Grundet diskretionshensyn er det for enkelte delbrancher ikke muligt at få tal fra 2017. Derfor er der taget udgangspunkt i senest tilgængelige år.

Figuren viser, at Holbæk Kommune er specialiseret inden for private velfærdsinstitutioner og undervisning med specialiseringsgrader på hhv. 3,9 og 2,1. Det er ligeledes de private velfærdsinstitutioner sammen med bygge & anlægsbranchen, som i perioden fra 2010-17 oplevede den største stigning i beskæftigelsen.

Detail- og engroshandel samt landbrug, skovbrug og fiskeri er de brancher, der har oplevet størst tilbagegang i beskæftigelsen i perioden 2010-17.

3 IVÆRKSÆTTERI OG VÆKSTVIRKSOMHEDER

I Holbæk Kommune er andelen af nyetablerede virksomheder på niveau med Region Sjælland, men under landsgennemsnittet. Etableringsraten har været stigende i Holbæk Kommune.

En stigende andel af de nye virksomheder overlever de første svære år, og overlevelsen for nyetablerede virksomheder ligger over gennemsnittet for Region Sjælland og hele landet.

Nye virksomheder i Holbæk Kommune skaber i større omfang nye arbejdspladser end de nystartede virksomheder i Region Sjælland og på landsplan.

Andelen af vækstvirksomheder i Holbæk Kommune svarer til regionsgennemsnittet, men andelen af virksomheder med høj vækst har været faldende de seneste år.

321

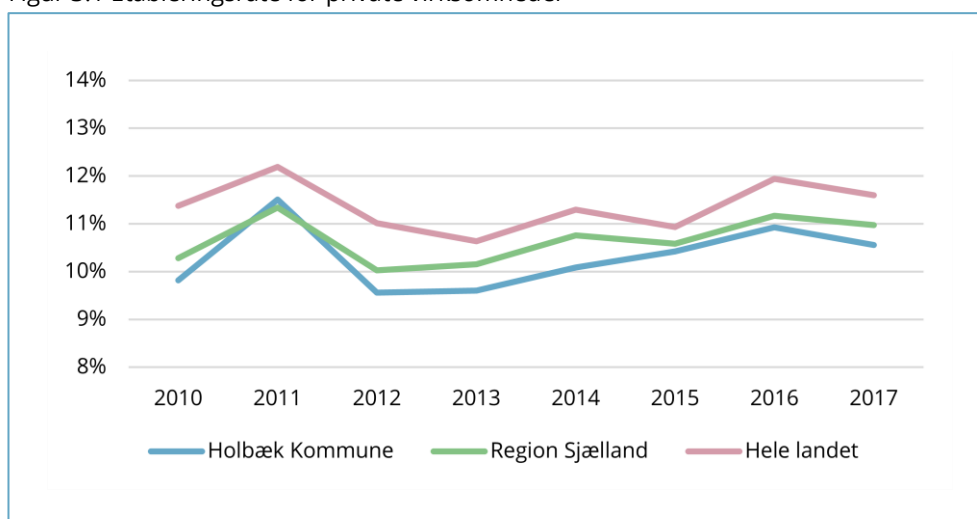
nye virksomheder blev etableret i 2017.

I Holbæk Kommune er **6,8%** af virksomhederne vækstvirksomheder. Til sammenligning udgør vækstlaget i Danmark samlet 8,4%.

Nye iværksættervirksomheder har stor økonomisk betydning både lokalt og på landsplan. Nye virksomheder er med til at skabe fornyelse og dynamik i erhvervslivet. De skærper konkurrencen, skaber nye job og bidrager til at sikre fornyelse i det erhvervsøkonomiske fundament i Holbæk Kommune.

Figur 3.1 viser udviklingen i etableringsraten inden for markedsfølsomme erhverv i hhv. Holbæk Kommune, Region Sjælland og hele landet. Etableringsraten måles som andel nystartede virksomheder (op til tre år gamle), opgjort som andel af den samlede virksomhedsbestand.

Figur 3.1 Etableringsrate for private virksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

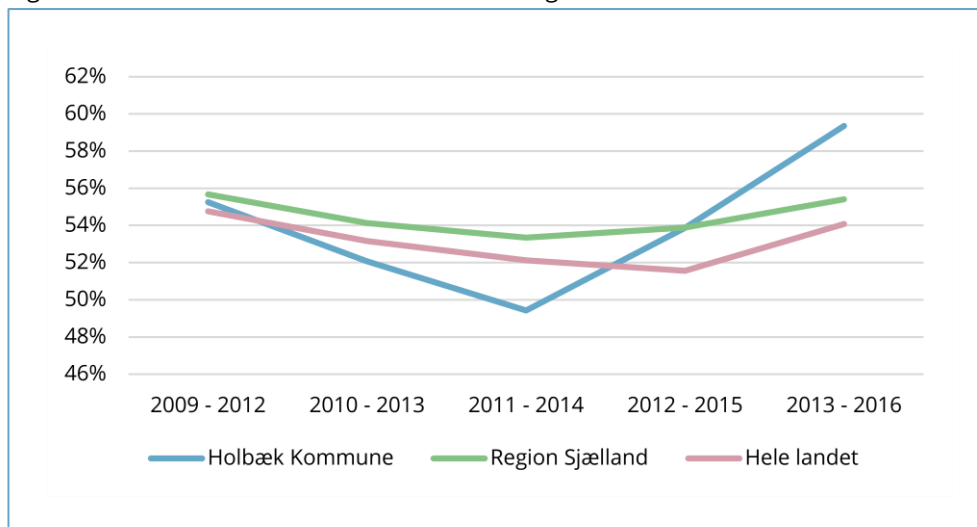
Note: Etableringsraten er defineret som antal nye virksomheder inden for markedsfølsomme erhverv i pct. af eksisterende virksomheder.

Generelt er etableringsraten i Holbæk på niveau med regionen som helhed og lavere end i resten af landet. Etableringsraten er imidlertid steget relativt mere i Holbæk Kommune end på landsplan siden 2010. Forskellen i etableringsraten mellem Holbæk og hele landet var derfor mindre i 2017 sammenlignet med 2010. I 2017 var etableringsraten i Holbæk 10,6 pct. mens etableringsraten i regionen og på landsplan var hhv. 11,0 pct. og 11,6 pct.

I 2017 blev der etableret 321 nye virksomheder i Holbæk Kommune. Flest virksomheder blev etableret inden for vidensservice og bygge & anlæg. Sammenlignet med Holbæks erhvervsstruktur blev der etableret relativt flere nye virksomheder inden for vidensservice og operationel service, såsom rejsebureauer og rengøring.

I figur 3.2. sammenlignes overlevelsesheden i Holbæk Kommune med regionen og hele landet. Overlevelsesheden er et udtryk for andelen af nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Figur 3.2 Overlevelsesraten tre år efter etablering

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Overlevelsesraten er et udtryk for andelen af de nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Overlevelsesraten ligger markant højere i Holbæk Kommune sammenlignet med Region Sjælland og hele landet. Særligt virksomheder, som er etableret efter 2011, har oplevet en stigende overlevelsesrate.

59 pct. af de virksomheder, som blev etableret i 2013 i Holbæk Kommune, var aktive og i drift i den efterfølgende treårige periode 2013-16.

Overlevelsesraten har generelt været stigende fra midten af perioden. Det gælder både i Region Sjælland, på landsplan og i Holbæk Kommune. I Holbæk Kommune er den aktuelle overlevelsesrate højere end både på lands- og regionsplan. Overlevelsesraten er også den højeste målt i hele perioden efter finanskrisen (2009-12).

Nye virksomheder. Reelt aktive virksomheder defineres som virksomheder, der i tællingsåret udbetalte løn svarende til mindst et halvt fuldtidsårsværk eller opnåede en omsætning svarende til et halvt årsværk i virksomhedens hovedbranche. For virksomheder, der starter i løbet af tællingsåret, er barren det halve, svarende til et kvart fuldtidsårsværk.

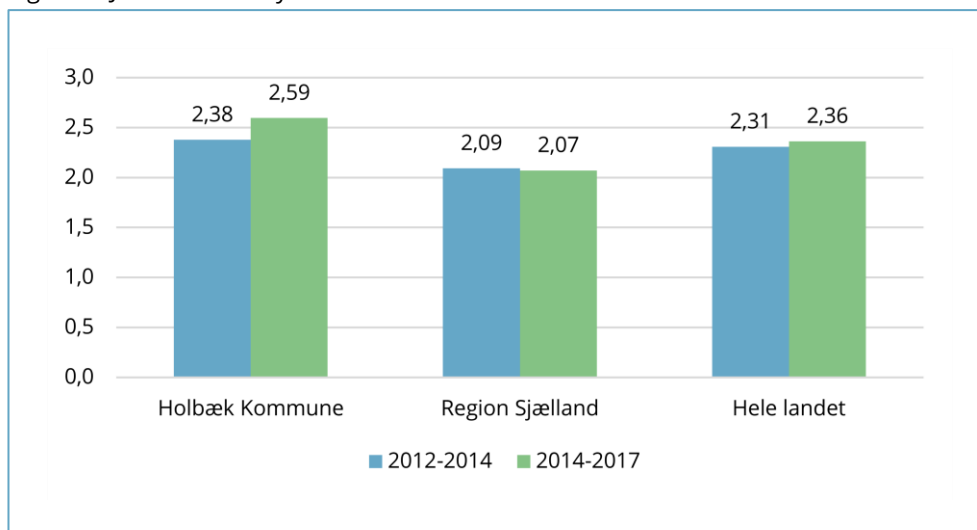
Iværksættervirksomheder. En iværksættervirksomhed defineres som en ny virksomhed, der er op til tre år gammel.

Etableringsraten er antal nye virksomheder inden for markedsfølsomme erhverv i pct. af den eksisterende virksomhedsbestand i kommunen.

Overlevelsesraten er et udtryk for andelen af de nystartede virksomheder, der stadig eksisterer tre år efter etablering.

Figur 3.3 illustrerer udviklingen i det gennemsnitlige antal fuldtidsjob skabt pr. nyetableret virksomhed. Jobskabelsen i nyetablerede virksomheder vises som et gennemsnit for perioden 2012-14 samt 2015-17 og Holbæk Kommune sammenlignes med regionen og hele landet.

Figur 3.3 Jobskabelse i nyetablerede virksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel)

Note: Iværksættervirksomheder er virksomheder, som er under tre år gamle på opgørelsestidspunktet.

De nyetablerede virksomheder i Holbæk Kommune skaber i stigende omfang private fuldtidsjob. I perioden 2014-17 skabte iværksættervirksomheder i gennemsnit 2,6 fuldtidsårsværk, hvilket er lille stigning fra 2,4 for perioden 2012-14.

Iværksættervirksomhederne i Holbæk skaber fortsat flere private fuldtidsjob de første tre år af deres levetid sammenlignet med regionen og hele landet. I gennemsnit skabes 2,6 fuldtidsjob i løbet af virksomhedens første tre leveår i Holbæk Kommune, mens nyetablerede virksomheder på landsplan i gennemsnit skaber 2,4 fuldtidsjob i løbet af de første tre leveår.

Vækstvirksomheder

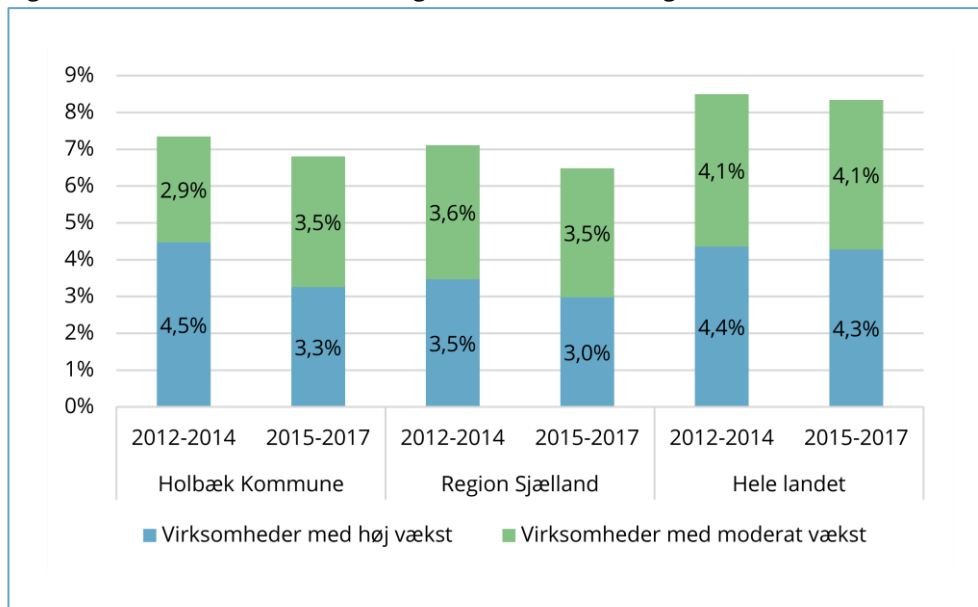
I dette afsnit er fokus på de virksomheder, som realiserer betydelig vækst. Vi opdeler vækstlaget i virksomheder med hhv. høj og moderat vækst.

Højvækst virksomheder er defineret ved en gennemsnitlig vækst i omsætningen på over 20 pct. i de seneste tre år og en absolut vækst på minimum 1 mio. kr. årligt.

Virksomheder med moderat vækst er defineret ved en gennemsnitlig vækst i omsætningen på 10-20 pct. de seneste tre år og med absolut vækst på 1 mio. kr. årligt.

Figur 3.4 viser andelen af virksomheder med hhv. moderat og høj vækst i forhold til den samlede virksomhedsbestand i Holbæk Kommune. Andelen af vækstvirksomheder er opgjort for perioderne 2012-14 og 2015-17, og Holbæk Kommune sammenlignes med Region Sjælland og hele landet.

Figur 3.4 Andel vækstvirksomheder, gennemsnit 2012-14 og 2015-17

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Virksomheder med høj vækst er defineret som virksomheder med en gennemsnitlig vækst i omsætningen på over 20 pct. i de tre seneste år og absolut vækst på minimum 1 mio. kr. årligt. Virksomheder med moderat vækst er defineret som virksomheder med en gennemsnitlig vækst i omsætning på 10-20 pct. pr. år de seneste tre år og med absolut vækst på 1 mio. kr. årligt.

Andelen af vækstvirksomheder er faldet i Holbæk Kommune. Samlet er vækstlaget faldet fra at udgøre 7,4 pct. i 2014 til 6,8 pct. i 2017. Mens andelen af højvækstvirksomheder er gået tilbage, er andelen af virksomheder med moderat vækst steget.

Andelen af vækstvirksomheder i Holbæk var i 2015-17 på niveau med andelen i hele Region Sjælland, men lavere end landsgennemsnittet. Det er særligt på andelen af højvækstvirksomheder, at Holbæk Kommune er bagefter. På landsplan havde 4,3 pct. af virksomhederne høj vækst, mens det i Holbæk kun var 3,3 pct. af virksomhederne.

4 EKSPORT

I Holbæk Kommune er andelen af eksporterende virksomheder 9,1 pct., hvilket er på niveau med regionsgennemsnittet, men lavere end på landsplan.

Holbæk Kommunes relativt store andel virksomheder inden for serviceerhverv og bygge & anlæg betyder, at eksportens andel af den samlede produktionsværdi er under både regions- og landsgennemsnittet.

Væksten i den samlede eksportværdi har været lavere i Holbæk Kommune end på regions- og landsplan. Fra 2010-16 steg eksportværdien med knap 17 pct. i Holbæk, mens værdien af eksporten på landsplan steg næsten 28 pct.

325

eksportvirksomheder havde hovedsæde i
Holbæk Kommune i 2017.

4,1 mia. kr.

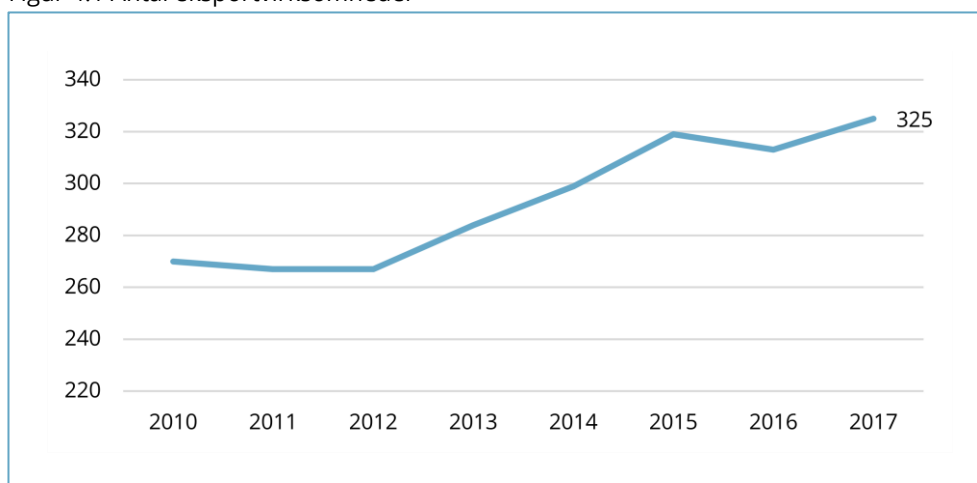
blev genereret i eksportværdi fra arbejdssteder
i kommunen i 2016.

For en lille økonomi som den danske spiller eksport en afgørende rolle for vækst og beskæftigelse. Mange danske virksomheder er specialiserede nichevirksomheder og underleverandører, som er afhængige af at kunne afsætte produkter og ydelser på et internationalt marked.

I 2017 havde 14 pct. af de danske virksomheder eksport til udlandet. I Region Sjælland var andelen af eksporterende virksomheder 9,4 pct.

Generelt har andelen af eksporterende virksomheder været stigende i Danmark. Figur 4.1 viser udviklingen i antal virksomheder med eksport i Holbæk Kommune fra 2010 til 2017.

Figur 4.1 Antal eksportvirksomheder

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I Holbæk Kommune steg antallet af eksportvirksomheder med ca. 25 pct. fra 2010-17. I 2017 havde i alt 166 virksomheder med hovedsæde i kommunen eksport.

Eksportvirksomheder er private virksomheder med positiv eksport inden for markeds-mæssige erhverv. Antallet af virksomheder med eksport opgøres på baggrund af virksomhedernes hovedsæde (CVR-nummer).

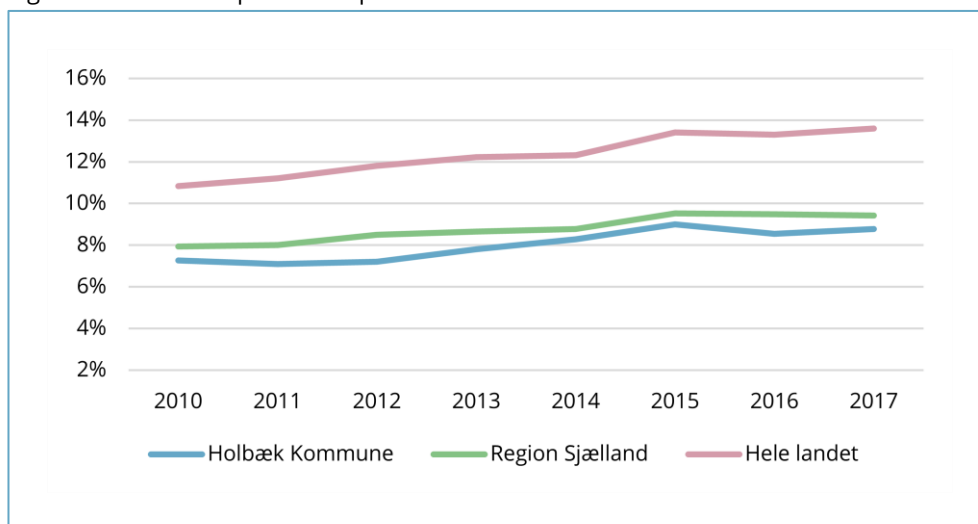
Eksportværdien er virksomhedernes samlede værdi af de varer og services, som de eksporterer til udlandet. Eksportværdien er opgjort på arbejdsstedet ved hjælp af den regionale model, Sam-K/Line. Dette er gjort ved, at det enkelte arbejdssted tildeles en andel af eksportværdien svarende til deres andel af virksomhedens samlede beskæftigelse.

Produktionsværdien er værdien af den samlede produktion af varer og tjenesteydelser, der er produceret i løbet af et år. Produktionsværdien er opgjort på arbejdsstedet ved hjælp af den regionale model, Sam-K/Line. Dette er gjort med udgangspunkt i arbejdsstedets andel af den samlede beskæftigelse i virksomheden.

Figur 4.2 viser udviklingen i andelen af private virksomheder med eksport for perioden 2010-17. Udviklingen i Holbæk Kommune er sammenholdt med regionen og hele landet.

Figur 4.2 Andelen af private eksportvirksomheder

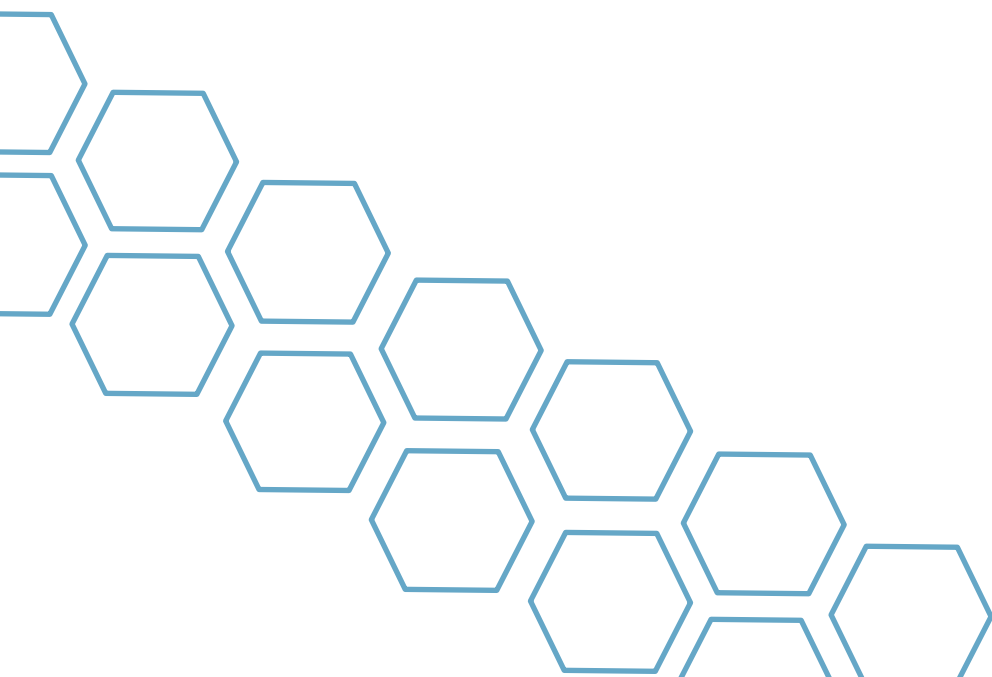

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Andelen af eksporterende virksomheder i Holbæk Kommune er betydeligt under niveauet for Region Sjælland og hele landet. En del af forklaringen er, at der er en overvægt af virksomheder inden for lokalt orienterede erhverv som bygge & anlæg, operationel service og detailhandel blandt virksomheder, der har hovedsæde i Holbæk Kommune.

Andelen af eksportaktive virksomheder i Holbæk Kommune har været stigende i perioden, ligesom andelen har været stigende i både Region Sjælland og på landsplan. Andelen af virksomheder med eksport i Holbæk Kommune er steget fra 5,9 pct. i 2010 til 7,5 pct. i 2017. På landsplan er andelen gået frem fra 10,8 pct. i 2010 til knap 13,6 pct. i 2017.

En anden måde at belyse eksportens betydning er at se på private virksomheders samlede eksportværdi opgjort på arbejdssteder på lokalt niveau. I denne opgørelse tilskrives de enkelte arbejdssteder knyttet til et CVR-nummer en andel af eksportværdien svarende til arbejdsstedets andel af virksomhedens samlede beskæftigelse.

Tabel 4.1 viser den samlede eksportværdi i 2016 samt eksportværdiens andel af produktionsværdien og vækst i eksportværdien for perioden 2010-16. Alle tal er opgjort på arbejdssteder. Holbæk Kommune sammenlignes i tabellen med Region Sjælland og hele landet.

Tabel 4.1 Eksportværdien og dens andel af produktionsværdien i private brancher

	Holbæk Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Eksportværdi 2016 (mia. kr.)	4,1	84,6	1.067,0
Andel af samlet produktionsværdi 2016	20,8%	30,5%	35,3%
Vækst i eksportværdi 2010-16	16,6%	23,0%	27,5%

Kilde: Sam-K/Line.

I 2016 genererede virksomhederne i Holbæk Kommune en samlet eksportværdi på 4,1 mia. kr. Det svarer til, at 20,8 pct. af den samlede produktionsværdi, som blev skabt af virksomhederne i kommunen i 2016, gik til eksport. Til sammenligning udgjorde eksportværdien i regionen og på landsplan hhv. 30,5 og 35,3 pct. af den samlede produktionsværdi.

Den samlede eksportværdi i Holbæk Kommune er øget med 16,6 pct. i perioden 2010-16, mens der har været en fremgang i eksportværdien på 23,0 pct. og 27,5 pct. i hhv. Region Sjælland og hele landet.

Den primære forklaring på den svagere stigning i eksportværdien kan formentlig tilskrives en tilbagegang inden for industrien i Holbæk Kommune.

VÆKSTVILKÅR OG RAMMEBETINGELSER

5

**ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING
OG PENDLING**

6

UDDANNELSE

7

**SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG
ERHVERVSINDKOMSTER**

8

BRUG AF ERHVERVSFREMME

9

HVEM TRÆKKER VÆKSTEN?

5 ARBEJDSMARKED, BOSÆTNING OG PENDLING

Holbæk Kommune har de senere år oplevet en pæn befolkningstilvækst. I 2017 er tilvæksten dog bremset op. Den samlede tilvækst var kun på 33 personer.

Der har de senere år været fremgang i andelen af udenlandsk arbejdskraft ansat i kommunens virksomheder, men andelen er dog væsentligt lavere end på landsplan.

Pendlingen ind og ud af kommunen er stigende. I 2017 pendlede godt 16.200 ud af kommunen for at gå på arbejde, mens godt 9.200 personer pendlede til kommunen for at arbejde i virksomheder i Holbæk Kommune.

Befolkningstallet er øget med **33** personer i Holbæk Kommune de seneste år.

Boligpriserne steg med **7%** i 2017 i Holbæk Kommune.

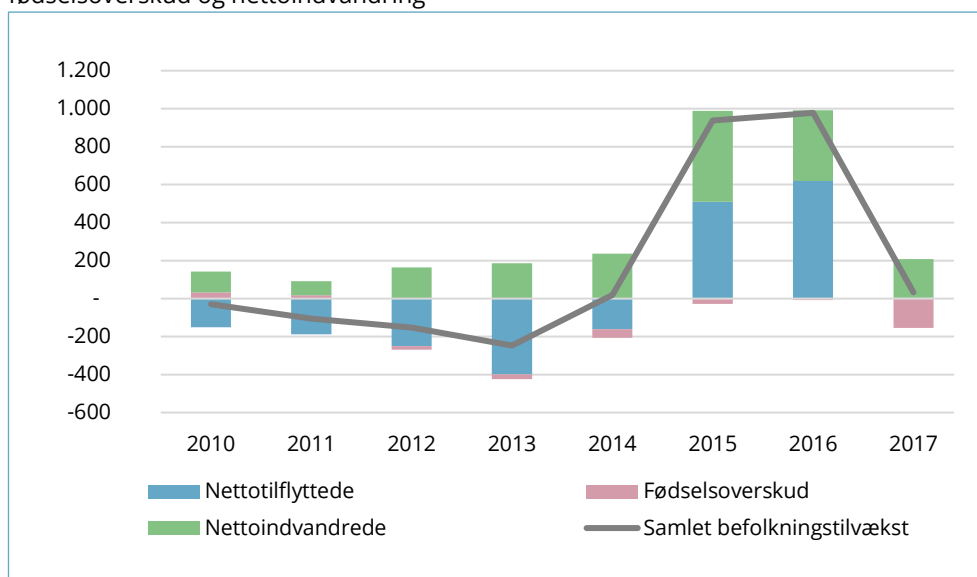
Den demografiske udvikling i Danmark har for mange kommuner medført udfordringer. Særligt kommuner uden for de større byer oplever, at der kommer flere ældre og færre erhvervsaktive.¹ Ændringer i, hvordan befolkningen flytter i Danmark, har desuden præget mange kommuner og bidraget til, at de demografiske udfordringer er blevet flere.²

Befolkningsvæksten i Holbæk Kommune er bestemt af tre faktorer:

- **Nettotilflytning:** Antallet af personer, der flytter til kommunen, i forhold til hvor mange, der vælger at fraflytte.
- **Fødselsoverskud:** Antallet af fødsler i kommunen i forhold til antallet af dødsfald.
- **Nettoindvandring:** Antallet af personer fra udlandet, der vælger at bosætte sig i Holbæk Kommune, i forhold til antallet af personer, der flytter til udlandet fra kommunen.

Figur 5.1 viser udviklingen i befolkningstallet i Holbæk fordelt på de tre faktorer i perioden 2010-17.

Figur 5.1. Befolkningsvækst i Holbæk Kommune, opdelt på nettotilflytning, fødselsoverskud og nettoindvandring

Kilde: Statistikbanken.

Note: Tal for befolkningstilvækst er korrigeret af Danmarks Statistik. Det betyder, at tallene for befolkningsvækst i nogle år kan afvige fra summen af nettotilflytning, fødselsoverskud og nettoindvandring.

¹ De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at aldersgennemsnittet er steget mest i landdistrikterne de seneste ti år. Kilde: Danmarks Statistik (2018): "Aldersgennemsnittet stiger mest i landdistrikterne".

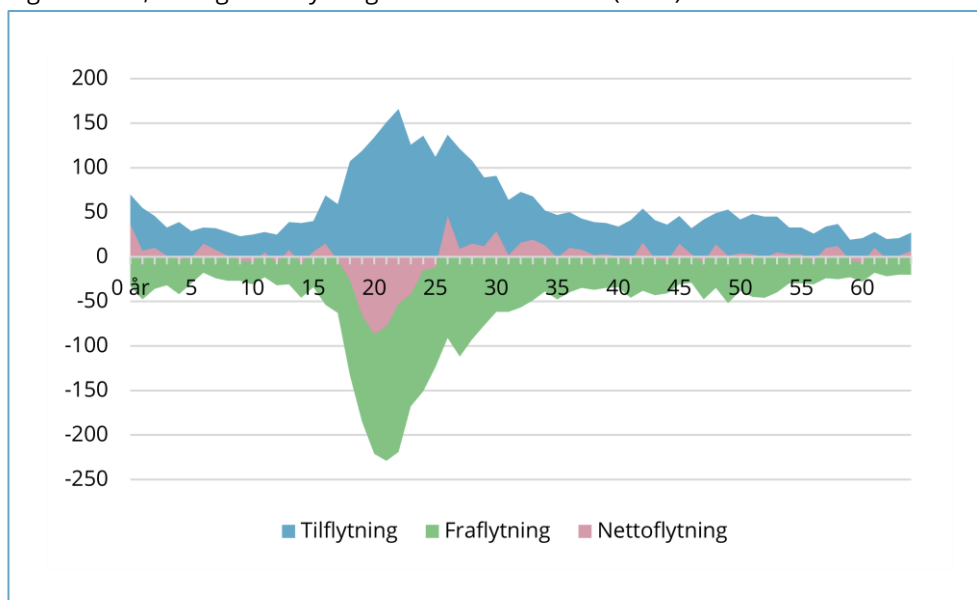
² Kilde: Kommunernes Landsforening (2014): "Danmark i forandring".

Figur 5.1 viser, at Holbæk Kommune har haft nettofraflytning og faldende befolkningsvækst i årene 2010-13. Efter 2013 er denne udvikling dog vendt til kraftig vækst i befolkningstallet og betydelig nettotilflytning til Holbæk. Det betød, at antallet af borgere steg med knap 1.000 personer i både 2015 og 2016.

I 2017 faldt befolkningsvæksten drastisk i Holbæk. Faldet skyldes stigende fraflytning, samtidig med en stigning i fødselsunderskuddet. I 2017 var der således en befolkningsvækst på blot 33 personer, sammenlignet med næsten 1.000 personer i 2016.

Figur 5.2 viser antallet af til-, fra- og nettoflytninger i forhold til borgernes alder i Holbæk Kommune i 2017. Det grønne areal viser antallet af fraflyttede pr. aldersgruppe, mens det blå areal viser antallet af tilflyttede. Det lyserøde areal viser forskellen mellem til- eller fraflytning, altså den samlede nettotilflytning.

Figur 5.2 Til-, fra- og nettoflytning i Holbæk Kommune (2017)

Kilde: Statistikbanken.

Note: Figuren er vist for befolkningen i alderen 0-64 år. Kun få flytninger er registeret blandt borgere over 64 år.

Figuren viser, at til- og fraflytningen er størst for personer i alderen 18-30 år, mens den er mere beskeden blandt 5-15-årige samt personer over 55 år.

Det lyserøde areal i figur 5.2 ovenfor illustrerer, at flere unge mellem 17-25 år valgte at fraflytte Holbæk Kommune i 2017 sammenlignet med antallet af unge i samme aldersgruppe, som valgte at bosætte sig. Den samlede nettofraflytning fra Holbæk var knap 400 unge i alderen 17-25 år i 2017. Nettofraflytningen af unge er ikke overraskende og skyldes primært, at de uddannelsesparate unge søger mod de større byer for at komme tættere på de større uddannelsesinstitutioner.

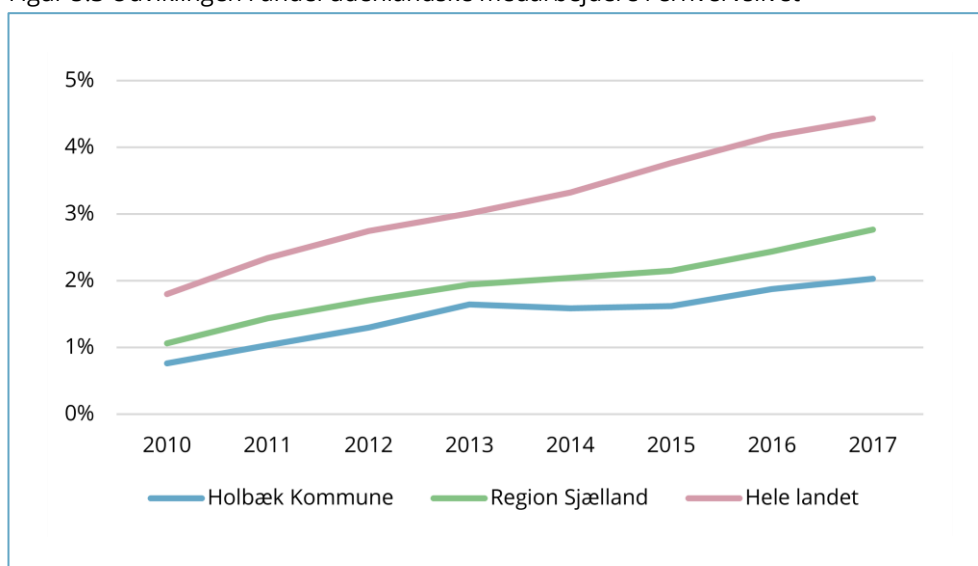
Til sammenligning var der i 2017 en lille nettotilflytning af børn og personer over 25 år. Størst var nettotilflytningen for personer mellem 25-35 år.

Både Region Sjælland og i Holbæk Kommune har oplevet en stigning i antallet af ældre borgere. Siden 2010 er gennemsnitsalderen i Holbæk steget med 2 år, fra 40,2 år i 2010 til 42,2 år i 2017.

I samme periode steg aldersgennemsnittet med 1,2 år på landsplan. Aldersgennemsnittet i Holbæk Kommune er højere end på landsplan, men lavere end gennemsnittet for Region Sjælland, der ligger på 43,3 år.

Som det fremgik af figur 5.1, har Holbæk Kommune siden 2010 oplevet en nettoindvandring af personer fra udlandet. Hvis indvandrerne får arbejde i Holbæk Kommune, kan det medvirke til at afhjælpe virksomhedernes stigende rekrutteringsproblemer.³ Figur 5.3, viser udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i private virksomheder for Danmark, Region Sjælland og Holbæk Kommune.

Figur 5.3 Udviklingen i andel udenlandske medarbejdere i erhvervslivet

Kilde: Jobindsats.dk og særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere omfatter personer fra EU-lande, 3. verdenslande, samt udstationerede.

Andelen af udenlandske medarbejdere er generelt noget lavere blandt virksomheder i Holbæk Kommune end på regions- og landsplan. Andelen af udenlandsk arbejdskraft i erhvervslivet steg fra 0,8 pct. i 2010 til 2,0 pct. i 2017.

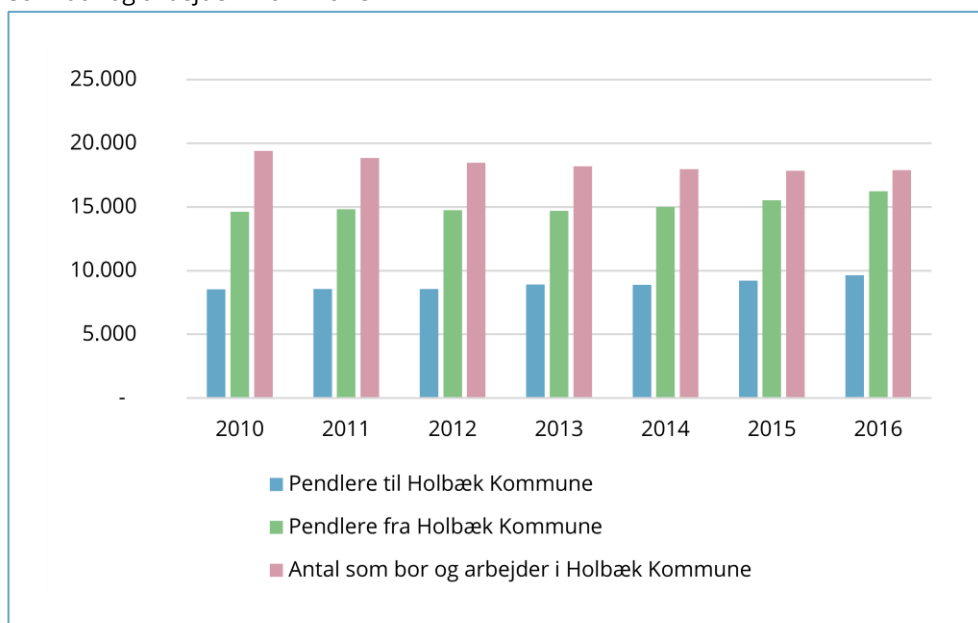
Ændringen dækker over en stigning på 198 fuldtidspersoner med udenlandsk statsborgerskab, som opnåede beskæftigelse i virksomheder hjemhørende i Holbæk Kommune.

³ Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2018): "Rekrutteringspublikation, forår 2018".

Forskellen i andelen af udenlandske medarbejdere i erhvervslivet mellem Holbæk Kommune og hele landet har været stigende siden 2013. På landsplan havde 4,4 pct. af medarbejderne i erhvervslivet udenlandsk statsborgerskab i 2017. Til sammenligning var andelen i Holbæk Kommune 2,0 pct.

I 2016 havde 27.516 personer arbejdsplads i Holbæk Kommune. Af disse pendlede 9.629 personer fra andre kommuner, svarende til godt 33 pct. Nedenfor i figur 5.4 vises både udviklingen i antal ind- og udpendlere samt antallet af personer, som bor og arbejder i Holbæk Kommune for perioden 2010-16.

Figur 5.4 Antal beskæftigede, der pendler til/fra kommunen samt antal beskæftigede som bor og arbejder i kommunen

Kilde: Statistikbanken.

Siden 2010 er antallet af pendlere til Holbæk steget med 12,9 pct. mens antallet som bor og arbejder i Holbæk, er faldet med 7,7 pct. fra 19.385 personer i 2010 til 17.887 personer i 2016. Fælles for alle år er dog at flertallet af de beskæftigede i Holbæk Kommune også er bosiddende i kommunen.

Antallet af personer, som pendler ud af Holbæk Kommune for at arbejde, er steget med 11,1 pct. i perioden fra 2010-16. Det svarer til en stigning på godt 1.600 personer, som hver dag pendler ud af kommunen. Antallet af udpendlere er næsten dobbelt så højt som antallet af personer, der pendler til Holbæk for at arbejde, jf. figur 5.4.

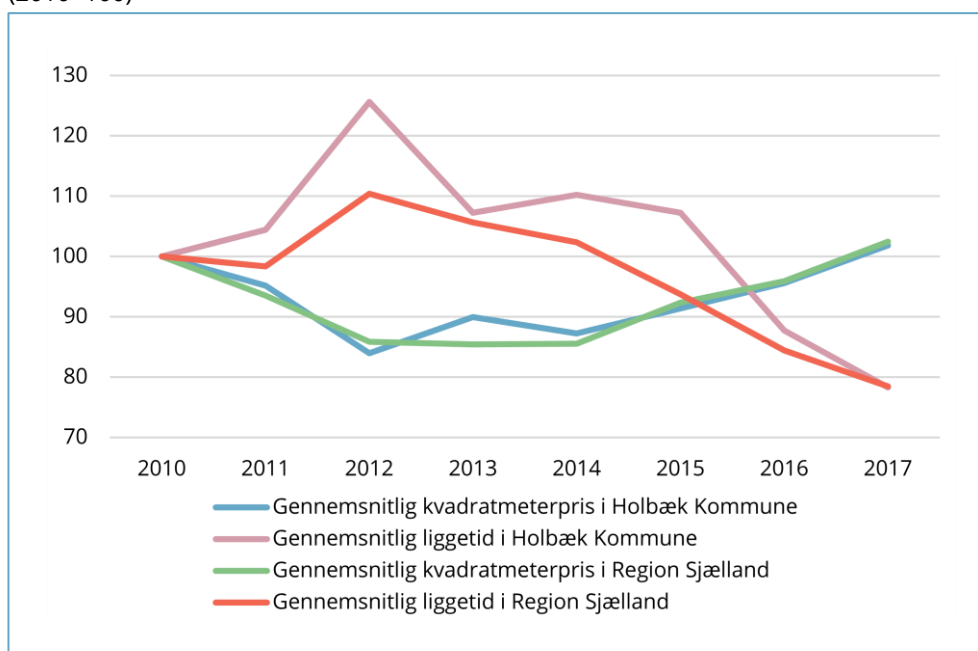
Den største andel af indpendlerne er beskæftiget i Holbæks handel- og transportvirksomheder og inden for det offentlige. I 2016 var 41 pct. af alle indpendlerne beskæftigede inden for offentlig administration, undervisning og sundhed. Til sammenligning var 29 pct. af udpendlerne beskæftiget i det offentlige i 2016. Der er ligeledes relativt mange

udpendlere, som er beskæftiget i handel- og transportvirksomheder (24 pct.), i virksomheder inden for industri (14 pct.) og erhvervs-service (10 pct.).

Boligpriser og mulighederne for at få job i en rimelig afstand spiller en vigtig rolle for regionale og lokale flyttemønstre. Figur 5.5 viser udviklingen i den gennemsnitlige kvadratmeterpris og gennemsnitlige liggetid i Holbæk Kommune. Udviklingen sammenlignes med gennemsnittet for Region Sjælland. Figuren viser den gennemsnitlige kvadratmeterpris og gennemsnitlige liggetid som et indeks, hvor udgangspunktet 2010=100.

Figur 5.5 Udvikling i kvadratmeterpris, antal solgte boliger, gennemsnitlig liggetid (2010=100)

Kilde: Realkreditrådets boligstatistik.

Note: Den gennemsnitlige kvadratmeterpris og liggetid er baseret på solgte parcel og rækkehuse.

Figuren viser, at udviklingen i Holbæk Kommune har fulgt udviklingen i resten af regionen. I Holbæk Kommune har den gennemsnitlige liggetid på parcel- og rækkehuse været faldende siden 2012. I gennemsnit er liggetiden faldet med 115 dage, svarende til 60 pct. Mellem 2016 og 2017 faldt liggetiden med 12 pct. til 190 dage.

Den gennemsnitlige kvadratmeterpris i Holbæk Kommune var faldende indtil 2013, hvor priserne igen begyndte at stige. Alene siden 2016 er kvadratmeterprisen på parcel og rækkehuse i Holbæk steget med 7 pct. til 11.581 kr.

6 UDDANNELSE

69 pct. af de beskæftigede i Holbæk Kommune har en kompetencegivende uddannelse. Det svarer i store træk til niveauet på regions- og landsplan. Heraf har 39 pct. af de beskæftigede en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket er noget over landsgennemsnittet på 34 pct.

Deltagelsen i efter- og videreuddannelse er faldet fra 2010 til 2017. I 2017 deltog knap 9.700 kursister i voksen- og efteruddannelse svarende til 21 pct. af de 16-66-årige i Holbæk Kommune. På landsplan deltog 23 pct. af de 16-66-årige.

39% af de beskæftigede
i Holbæk har en erhvervsfaglig uddannelse.

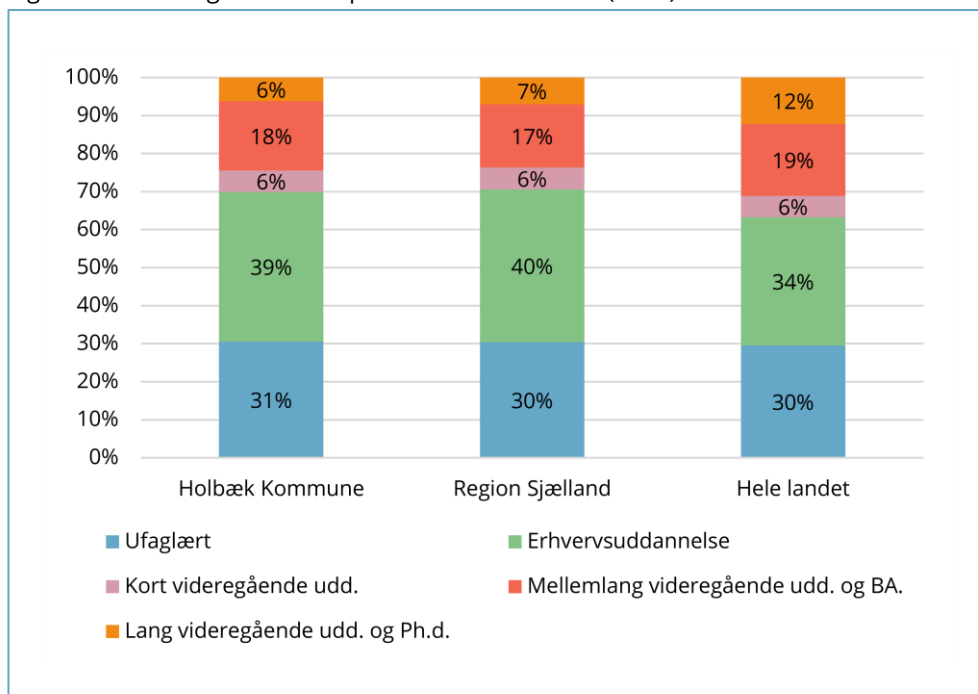
I 2017 deltog **9.688** kursister fra Holbæk Kommune i voksen- og efteruddannelse. Det svarer til 21 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder.

Arbejdsstyrkens uddannelsesniveau samt brugen af efter- og videreuddannelse spiller en vigtig rolle for produktiviteten og velstandsudviklingen i kommunen.

Uddannelsesniveaet i Danmark er generelt højt, men dækker over store lokale og regionale forskelle. Figur 6.1 viser beskæftigelsen fordelt på forskellige uddannelseskategorier i 2016. Uddannelsesniveaet i Holbæk Kommune er sammenholdt med uddannelsesniveaet i Region Sjælland samt hele landet.

Der skelnes mellem ufaglært arbejdskraft, faglært arbejdskraft (dvs. personer med en erhvervsfaglig grunduddannelse) samt personer med en videregående uddannelse. Personer med en videregående uddannelse er i figur 6.1 opdelt efter personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Figur 6.1 Beskæftigede fordelt på uddannelsesniveau (2016)

Kilde: Statistikbanken.

Uddannelsessammensætningen blandt de beskæftigede i Holbæk Kommune ligner i vid udstrækning uddannelsessammensætningen i hele regionen. 31 pct. af arbejdsstyrken i Holbæk er ufaglært, mens 39 pct. har en erhvervsuddannelse. De resterende 30 pct. har en videregående uddannelse (kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse).

Uddannelsesniveaet er generelt lavere i Holbæk Kommune sammenlignet med landsgennemsnittet. Færre i Holbæk og Region Sjælland har en videregående uddannelse sammenlignet med hele landet, mens flere har en erhvervsuddannelse bag sig. Der er særligt forskel i forhold til landsgennemsnittet på andelen med en lang videregående

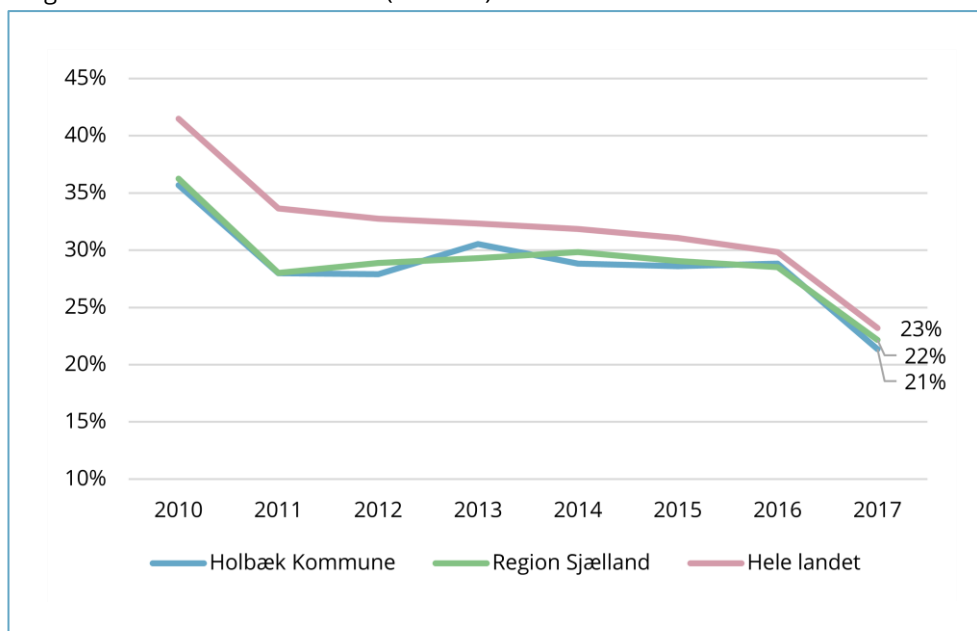
uddannelse. I Holbæk har 6 pct. en lang videregående uddannelse, mens 12 pct. af befolkningen har en videregående uddannelse på landsplan.

Det lavere uddannelsesniveau kan delvist forklares ved erhvervslivets branchesammensætning i Holbæk, hvor en stor andel af de private arbejdspladser er inden for brancher som operationel service, bygge & anlæg og detailhandel. Fælles for disse branchegrupper er, at de primært beskæftiger ufaglært og faglært arbejdskraft, som i vid udstrækning arbejder lokalt og har mindre tendens til at pendle.

En væsentlig forudsætning for at imødekomme erhvervslivets efterspørgsel er arbejdsstyrkens kompetencer og muligheder for at omstille sig til nye krav og teknologier. Et vigtigt element til opkvalificering er arbejdsstyrkens deltagelse i voksen- og efteruddannelse.

Figur 6.2 viser udviklingen i antal kursister, der deltager i voksen- og efteruddannelse i perioden 2010-17, som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år).

Figur 6.2 Kursister der har deltaget i voksen- og efteruddannelse, som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år)

Kilde: Statistikbanken.

Note: Tallene er opgjort som antal kursister ved voksen- og efteruddannelse.

Figur 6.2 viser, at antallet af kursister som andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-66 år) er gået tilbage i Holbæk Kommune. Andelen faldt fra 36 pct. i 2010 til 21 pct. i 2017, svarende til en nedgang på lidt næsten 7.000 kursister. Størstedelen af faldet skete i 2010-11, hvilket formentlig skal ses i lyset af, at finanskrisen toppede i 2010, og at der generelt er en tendens til at gøre større brug af efteruddannelse i perioder med lav produktion og efterspørgsel.

Næsten 10.000 kursister deltog i voksen- og efteruddannelse i 2017, eller hvad der svarer til ca. 21 pct. af befolkningen i den erhvervsaktive alder i kommunen. Denne andel er lavere end regions- og landsgennemsnittet.

Niveauet i Holbæk Kommune har fulgt samme tendens som i regionen, mens har været lavere landsgennemsnittet i hele perioden. Antallet af kursister er faldet relativt mere på landsplan sammenlignet med Holbæk Kommune. Forskellen mellem hele landet og Holbæk Kommune er faldt i 2017 til 2 procentpoint mod 5 procentpoint i 2010.

7 SOCIOØKONOMISKE FORHOLD OG ERHVERVSINDKOMSTER

I Holbæk Kommune er 49,6 pct. af befolkningen i arbejdsstyrken. Det er en lidt højere andel end gennemsnittet for hele Region Sjælland (48,9 pct.). Andelen af lønmodtagere er højere i Holbæk Kommune end for hele regionen.

Der har været en pæn fremgang i erhvervsindkomsten i Holbæk Kommune de seneste år, og fremgangen har været større end i Region Sjælland.

Fremgangen skyldes både, at flere har fået en erhvervsindkomst, og at den gennemsnitlige erhvervsindkomst er øget.

49,6%

af befolkningen i Holbæk Kommune er i arbejdsstyrken. I Region Sjælland er det 48,9 pct.

Den gennemsnitlige erhvervsindkomst er øget med **5%** i perioden 2015-17.

Indbyggernes tilknytning til arbejdsmarkedet og eventuelle beskæftigelse giver indsigt i borgernes generelle færdigheder og levevilkår. Der skelnes mellem personer i arbejdsstyrken, som står til rådighed for arbejdsmarkedet, og personer udenfor arbejdsstyrken.

Tabel 7.1 viser befolkningens socioøkonomiske status i Holbæk Kommune i 2016. Personer i arbejdsstyrken kan enten være i beskæftigelse som selvstændig eller lønmodtager. I tabellen skelnes der ligeledes mellem personer, der er uden for arbejdsstyrken i den erhvervsaktive alder (16-64 år), og øvrige personer, som er under 16 år eller over 64 år. For at vurdere fordelingen i Holbæk Kommune sammenlignes der i tabellen med Region Sjælland og hele landet.

Tabel 7.1 Befolkningens socioøkonomiske status (2016)

	Holbæk Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Personer i arbejdsstyrken:			
Selvstændige	3,5%	3,5%	3,3%
Lønmodtagere	44,7%	43,7%	45,5%
Arbejdsløse	1,4%	1,7%	1,7%
Personer uden for arbejdsstyrken:			
Personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år)	16,8%	16,9%	17,1%
Heraf personer under uddannelse i den erhvervsaktive alder (16-64 år)	4,0%	4,1%	5,0%
Øvrige personer uden for arbejdsstyrken (under 16 år eller over 64 år)	33,6%	34,2%	32,4%

Kilde: Statistikbanken

I Holbæk Kommune var der i 4. kvartal 2016 næsten 71.000 indbyggere, heraf var 35.157 personer i arbejdsstyrken, mens lidt over halvdelen af indbyggerne i Holbæk var personer udenfor arbejdsstyrken (35.682 personer). Andelen af personer i arbejdsstyrken er højere end i Region Sjælland, men lavere end landsgennemsnittet.

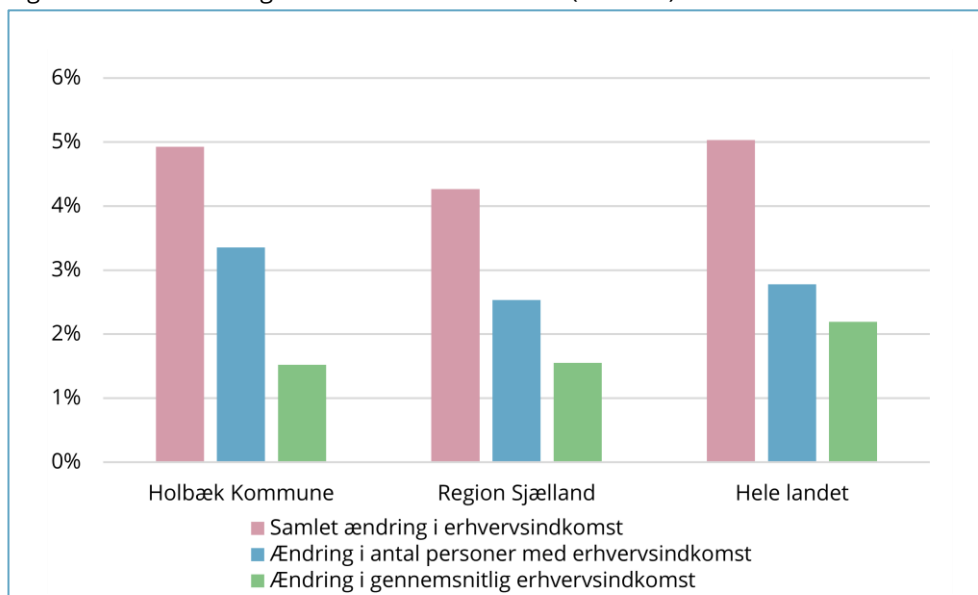
Holbæk Kommune har samme andel af selvstændige som Region Sjælland, men en lidt lavere andel af arbejdsløse. Derimod er andelen af lønmodtagere i Holbæk 1 procentpoint højere end i Region Sjælland, men lavere end den gennemsnitlige lønmodtagerandel på landsplan.

16,8 pct. af indbyggerne i den erhvervsaktive alder mellem 16-64 år, står udenfor arbejdsmarkedet. Dette niveau er identisk med regionsniveauet, men lidt over landsgennemsnittet. Heraf er 4,0 pct. under uddannelse. Det er relativt færre, end hvad der er tilfældet for hele landet. Ca. en tredjedel er uden for den erhvervsaktive alder på 16-64 år. Dette niveau er lidt lavere end regionsgennemsnittet, men lidt højere end landsgennemsnittet.

Den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. beskæftiget i Holbæk Kommune var i 2017 på knap 319.000 kr., hvilket er på niveau med landsgennemsnittet og ca. 2.000 kr. højere end for Region Sjælland. Figur 7.1 viser den gennemsnitlige vækst i erhvervsindkomst i Holbæk Kommune sammenlignet med regionen og hele landet. Væksten er beregnet over perioden 2015-17.

Ændringer i erhvervsindkomst kan skyldes to faktorer. For det første kan ændringer i erhvervsindkomst skyldes ændringer i antallet af personer med erhvervsindkomst. For det andet kan ændringer i erhvervsindkomst skyldes ændringer i den gennemsnitlige erhvervsindkomst. Figur 7.1 viser både den samlede, gennemsnitlige vækst i erhvervsindkomst og væksten i de to underliggende forklaringsfaktorer.

Figur 7.1 Gennemsnitlig vækst i erhvervsindkomst (2015-17)

Kilde: Statistikbanken.

Fra 2015 til 2017 steg den samlede erhvervsindkomst i Holbæk Kommune med 4,9 pct. Væksten i erhvervsindkomst skyldes primært en stigning i antallet af personer med erhvervsindkomst, som steg med 3,4 pct. I samme periode steg den gennemsnitlige erhvervsindkomst med 1,5 pct.

Væksten i den samlede erhvervsindkomst i Holbæk Kommune er højere end for regionen som helhed. Dette skyldes en større vækst i antallet af personer med erhvervsindkomst i Holbæk end i Region Sjælland. Væksten i erhvervsindkomst i Holbæk er på niveau med hele landet, dog havde Holbæk en lavere vækst i gennemsnitlige erhvervsindkomst.

8 BRUG AF ERHVERVS- FREMME

Virksomhedernes brug af erhvervsfremme betegner andelen af virksomheder i kommunen, der har benyttet forskellige typer af regionale og nationale erhvervsfremmetilbud.

I Holbæk Kommune har 3,2 pct. af virksomhederne benyttet regional eller national erhvervsfremme.

Flest har benyttet sig af vækstkortlægning i Væksthuset og deltaget i regionale strukturfondsprojekter. Andelen, der benytter nationale tilbud, er generelt lavere i Holbæk Kommune end på landsplan.

3,2%

af virksomhederne i Holbæk Kommune har benyttet erhvervsfremmetilbud.

1,9%

har deltaget i strukturfondsprojekter. Brugen af nationale ordninger er under regions- og landsgennemsnittet.

Dette kapitel har fokus på de lokale virksomheders brug af regionale og nationale erhvervsfremmetilbud. Adgangen til erhvervsfremmetilbud er et vigtigt, lokalt rammevilkår, og mange kommuner tilbyder lokal erhvervsservice, der bl.a. kan sikre de lokale virksomheder nem og effektiv indgang til relevante, regionale og nationale erhvervsfremmetilbud.

Der kan være stor, lokal variation i virksomhedernes brug af offentligt støttede erhvervsfremmetilbud. Tabel 8.1 viser andelen af virksomheder, der har benyttet forskellige typer af erhvervsfremmetilbud. Tabellen viser, om virksomhederne i Holbæk Kommune udnytter mulighederne i erhvervsfremmesystemet i samme omfang som i regionen og på landsplan.

Tabel 8.1 Antal og andel brugere af regional og national erhvervsfremme (2015-17)

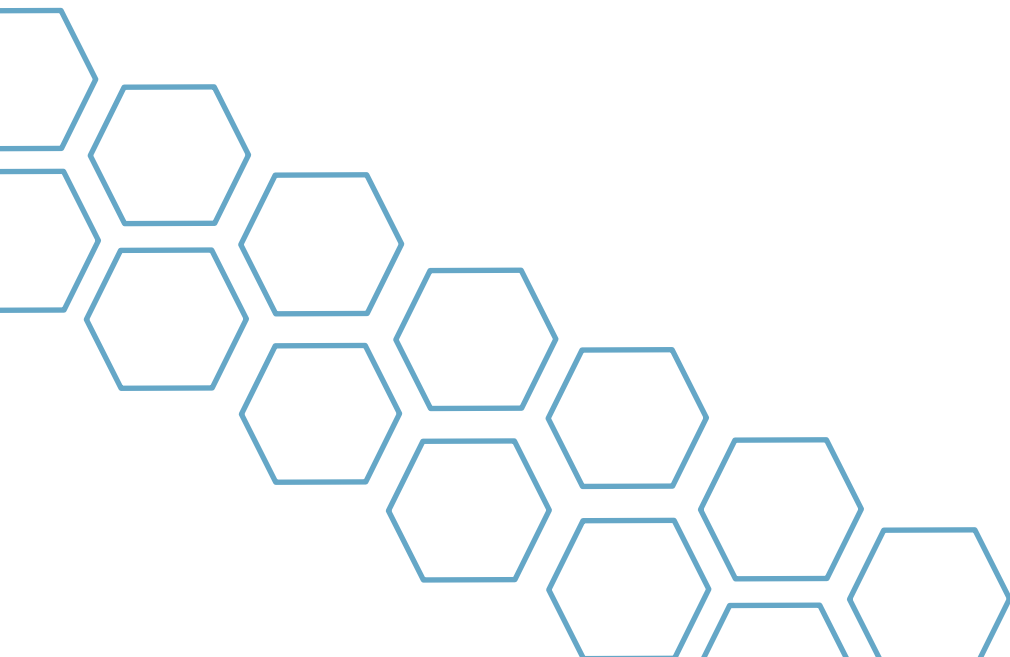
	Antal brugere i Holbæk Kommune	Brugere i pct. af virksomhedsbestanden		
		Holbæk Kommune	Region Sjælland	Hele landet
Vækstkortlægning i Væksthuset	60	1,8%	1,7%	1,8%
Eksportrådet	18	0,5%	0,6%	1,2%
Nationale innovations- fremmeordninger	8	0,2%	0,3%	0,6%
Strukturfondsprogram- mer	66	1,9%	1,8%	1,5%
Mindst en af ovenstående	110	3,2%	3,4%	4,1%

Kilde: Brugen af regional og national erhvervsfremme er baseret på brugeroplysninger fra Væksthusstatistikken, InnovationDanmark databasen, statistik over deltagelse i strukturfondsprojekter og Eksportrådets kundedatabase for perioden 2015-17.

Note: Nationale innovationsfremmeordninger omfatter Grand Solutions, Industrial Researcher og InnoBooster. Kommunens virksomheder omfatter private virksomheder med en årlig omsætning, der svarer til mindst et årsværk. Det skal understreges, at langt fra alle virksomheder er i målgruppen for de pågældende aktiviteter. Men tabellen giver et billede af, hvor meget erhvervslivet i kommunen samlet gør brug af aktiviteterne sammenlignet med resten af landet. Bemærk at Vækstfonden er ikke omfattet af tabellen.

I perioden 2015 til 2017 brugte 110 af Holbæks virksomheder mindst ét erhvervsfremmetilbud. Det svarer til, at godt 3 pct. af de private virksomheder benyttede mindst ét tilbud i løbet af den treårige periode. Andelen af brugere er i Holbæk Kommune dermed nogenlunde på niveau med Region Sjælland, mens andelen af brugervirksomheder er noget lavere end på landsplan.

Den væsentligste årsag til at Holbæk ligger under landsgennemsnittet er, at en mindre andel af Holbæks virksomheder benytter Eksportrådet og nationale innovationsordninger, som omfatter Innovations Fondens programmer (Grand Solutions, Industrial Researcher og InnoBooster).

9 HVEM TRÆKKER VÆKSTEN?

De større virksomheder med mere end 20 ansatte tegner sig for en stigende andel af beskæftigelsen i Holbæk Kommune.

Samtidig spiller iværksætterne en central rolle for beskæftigelsen. Virksomheder, der er etableret efter 2010, udgør mere end 1.000 fuldtidsarbejdspladser i 2017.

I Holbæk Kommune har jobvæksten de senere år været stærkest inden for de lokalt orienterede erhverv.

44%

af de beskæftigede er ansat i mindre virksomheder med under 10 fuldtidsansatte.

Fra 2012-17 er antallet af beskæftigede i virksomheder med 20+ ansatte øget med **848** fuldtidsårsværk.

I dette kapitel ses der nærmere på, hvem der trækker væksten i Holbæk Kommune. Kapitellet giver dybere indsigt i de virksomheder og brancher, som skaber mange, nye arbejdspladser. Analyserne skal skabe dybere forståelse af kommunens samlede erhvervspræstationer og dermed sikre et godt grundlag for prioriteringerne i den lokale erhvervs politik.

Tabel 9.1 viser fordelingen i antal fuldtidsjob på virksomhedsstørrelser for årene 2012, 2015 samt 2017. Desuden viser tabellen den absolutte vækst i antal fuldtidsjob for perioden 2012-17.

Tabel 9.1 Antal fuldtidsjob, fordelt på virksomhedsstørrelser

	2012	2015	2017	Vækst i antal fuldtidsjob 2012-17
0,5-1 årsværk	1.974	1.904	1.941	-33
2-9 årsværk	4.724	4.556	4.624	-100
10-19 årsværk	2.237	2.262	2.260	23
20-49 årsværk	2.115	2.078	2.515	400
+50 årsværk	2.801	2.791	3.249	448
Uden fysisk arbejdssted	568	534	488	-80
I alt	14.418	14.126	15.077	659

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

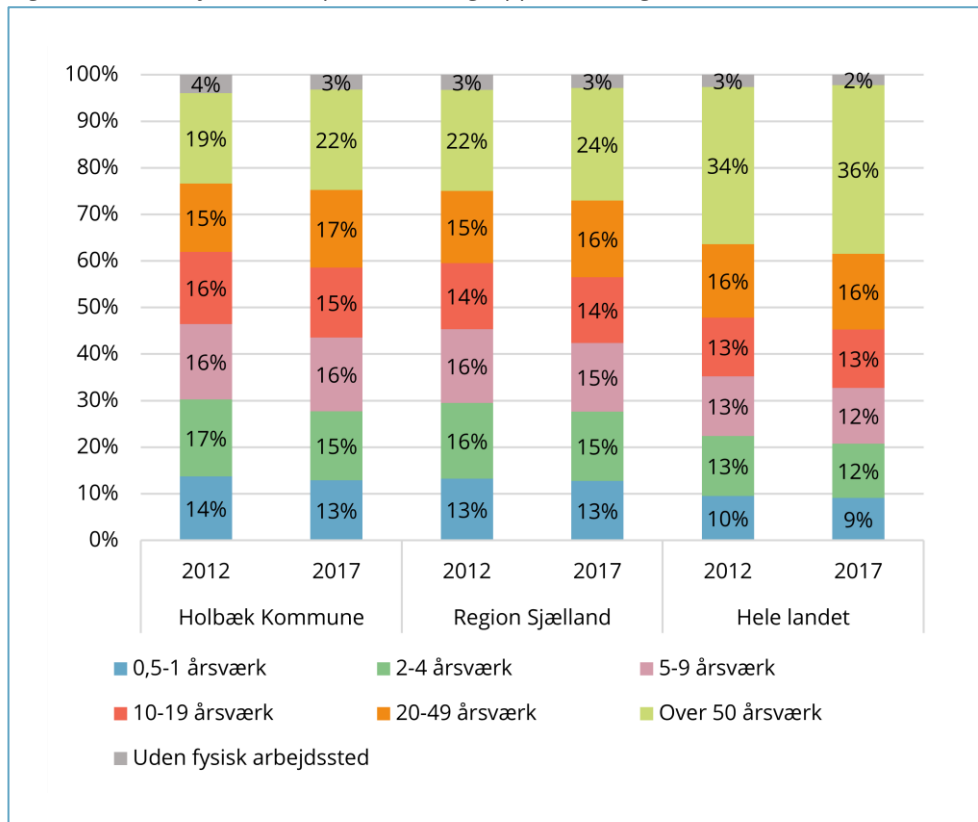
Det samlede antal fuldtidsjob i Holbæk Kommune er steget med 659 årsværk i perioden 2012-17. Som tabellen viser, er mere end en tredjedel af alle fuldtidsårsværk i Holbæk Kommune beskæftiget i mindre virksomheder med færre end 10 fuldtidsansatte personer.

Antallet af beskæftigede i gruppen af mindre virksomheder har i store træk været konstant i perioden. Samlet er der 133 færre ansatte i små virksomheder, mens der er markant flere ansatte i de større virksomheder med 20+ ansatte.

De store virksomheder, med over 50 fuldtidsansatte, tegner sig for den største, absolutte vækst. Fra 2012-17 steg antallet af beskæftigede i kategorien 50+ virksomheder med 448 fuldtidsbeskæftigede. Dette indikerer, at selvom beskæftigelsen er koncentreret omkring de mindre virksomheder, så er det primært de store virksomheder, der har oplevet beskæftigelsesvækst i perioden 2012-17.

Figur 9.1 viser fuldtidsjob fordelt på størrelsesgrupper for hhv. Holbæk Kommune, regionen og hele landet.

Figur 9.1 Fuldtidsjob fordelt på størrelsesgrupper 2012 og 2017

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

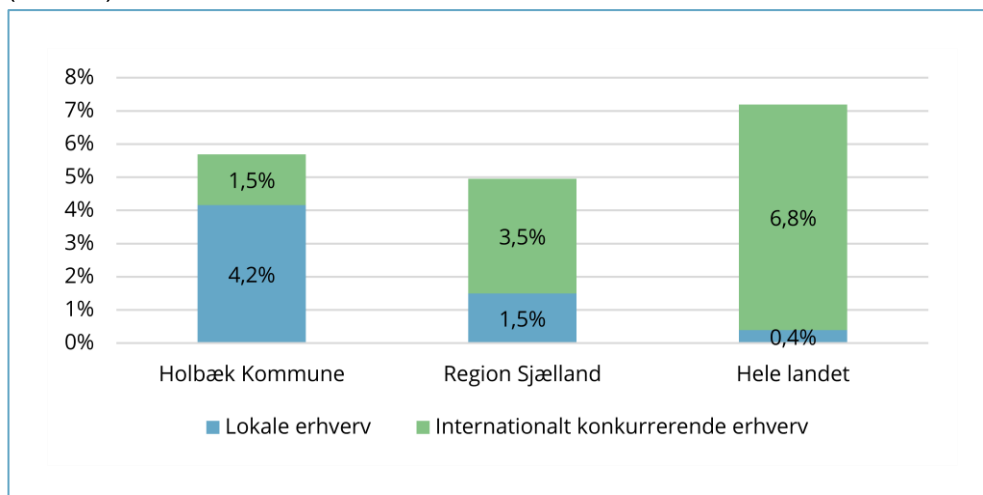
I 2017 udgjorde virksomheder med under 10 fuldtidsansatte 44 pct. af alle fuldtidsjob.

Generelt tegner virksomheder med mere end 20 ansatte sig for en voksende andel af beskæftigelsen. Det gælder både i Holbæk Kommune, Region Sjælland og på landsplan. I Holbæk Kommune tegnende virksomheder med mere end 20 ansatte sig for 34 pct. af beskæftigelsen i 2012, mens denne andel var øget til 38 pct. i 2017. Fremgangen modsvares af en bredt fordelt tilbagegang i beskæftigelsesandele for de mindre virksomheder med færre end 20 ansatte.

Figur 9.2 viser vækst i fuldtidsjob for perioden 2012-17, fordelt på lokalt og internationalt konkurrerende erhverv. Væksten i fuldtidsjob i Holbæk Kommune er sammenholdt med Region Sjælland og hele landet.

Internationalt konkurrerende erhverv består af brancher med stor direkte eller indirekte eksport samt af virksomheder inden for lokalt orienterede erhverv, som har erfaring med eksport.⁴

Figur 9.2 Vækst i fuldtidsjob fordelt på lokale og internationalt konkurrerende erhverv (2012-17)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

På landsplan er væksten i antallet af fuldtidsbeskæftigede personer primært drevet af virksomheder tilhørende internationalt konkurrerende erhverv. Fra 2012 til 2017 steg antallet af fuldtidsjob i internationalt konkurrerende erhverv med 6,8 pct., mens antallet af fuldtidsjob i lokale erhverv steg med 0,4 pct.

I Holbæk Kommune er væksten i fuldtidsjob både drevet af virksomheder i lokalt og internationalt konkurrerende erhverv, dog med en klar overvægt inden for lokale erhverv som fx bygge & anlæg og operationel service. Fuldtidsbeskæftigelsen inden for lokalt orienterede erhverv gik i Holbæk Kommune frem med 4,2 pct., mens beskæftigelsen inden for internationalt orienterede erhverv gik frem med 1,5 pct. i perioden fra 2012 til 2017.

Tabel 9.2 viser de største virksomheder i Holbæk Kommune, deres branchetilhørsforhold, antal ansatte samt antal fuldtidsjob. Grundet diskretionshensyn er antal fuldtidsjob og antal ansatte angivet som intervaller.

De største virksomheder i Holbæk Kommune er virksomhederne Pharmacosmos, Frode Laursen, Fibia og Sparekassen Sjælland-Fyn. Mens Pharmacosmos er orienteret inden for internationalt konkurrerende erhverv med fokus på eksport af farmaceutiske lægemidler, er de resterende store virksomheder i Holbæk orienteret mod det lokale marked. Det gør sig også gældende for hovedparten af de andre større virksomheder i Holbæk Kommune.

⁴ Se metodekapitel i IRIS Group (2015): "Det Midtjyske Vækstlag" for en uddybning af afgrænsningen af internationalt orienterede erhverv.

De fire, største virksomheder i Holbæk Kommune beskæftiger 100-199 ansatte. Samlet beskæftiger de mellem 400 og 800 fuldtidsårsværk. Det svarer til, at de fire største virksomheder beskæftiger 3-5 pct. af alle fuldtidsårsværk i kommunen.

Tabel 9.2 De største virksomheder (2017)

Virksomhed	Branche	Antal fuldtidsårsværk	Antal ansatte
Pharmacosmos A/S	Industri	100-199	100-199
Frode Laursen A/S	Transport og godshåndtering	100-199	100-199
Fibia P/S	Information og kommunikation	100-199	100-199
Sparekassen Sjælland-Fyn A/S	Pengeinstitut- og finansvirksomhed, forsikring	100-199	100-199
Berendsen Textil Service A/S	Andre serviceydelser	50-99	100-199
Aluline A/S	Industri	50-99	100-199
Coop Kvickly Slotscentret	Detailhandel	50-99	100-199
Føtex Holbæk	Detailhandel	50-99	100-199
DBR Rengøring A/S	Operationel service	50-99	100-199
Frode Laursen A/S	Transport og godshåndtering	50-99	50-99
HM Gruppen A/S	Bygge- og anlæg	50-99	50-99
Primodan A/S	Industri	50-99	50-99
Bin2Bil A/S	Detailhandel	50-99	50-99
Daurehøj Erhvervsbyg A/S	Bygge- og anlæg	50-99	50-99
Ulfoss Plastic A/S	Industri	50-99	50-99
Anpartselskabet Poul Møller Hansen	Transport og godshåndtering	50-99	50-99
Frode Laursen A/S	Transport og godshåndtering	50-99	50-99
I. Anker Andersen A/S	Bygge- og anlæg	50-99	50-99
Butina A/S	Industri	50-99	50-99
Vesti Olsen og Hansen A/S	Bygge- og anlæg	50-99	50-99
Bauhaus Danmark A/S	Detailhandel	50-99	50-99
Ditobus Linjetrafik A/S	Transport og godshåndtering	50-99	50-99
Vognmandsforretningen Mogens Jensen A/S	Transport og godshåndtering	50-99	50-99
Entreprenør Morten C Henriksen A/S	Bygge- og anlæg	50-99	50-99
Kullegaard A/S	Arkitektvirksomhed	50-99	50-99

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Tabel 9.3 viser udviklingen i antal fuldtidsjob skabt af iværksættervirksomheder etableret i hhv. 2010-11, 2012-13 samt 2014-15.

Tabel 9.3 Udvikling i antal fuldtidsjob skabt af iværksættervirksomheder

	Iværksættervirksomheder etableret i 2010-11	Iværksættervirksomheder etableret i 2012-13	Iværksættervirksomheder etableret i 2014-15
2011	339		
2013	365	305	
2015	321	361	289
2017	293	363	425

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

I Holbæk Kommune blev der i alt skabt knap 1.800 nye virksomheder i perioden fra 2010-15, hvoraf 50 pct. fortsat eksisterede i 2017.

I årene 2010-11 blev der etableret 571 virksomheder. I 2011 havde de virksomheder skabt 339 fuldtidsårsværk. Det antal steg yderligere frem mod 2013, hvorefter antallet af fuldtidsansatte årsværk har været faldende. I 2017 eksisterede 242 af de oprindelige 571 virksomheder. Det samlede antal årsværk pr. overlevende virksomhed etableret i 2010-11 har således været stigende gennem perioden.

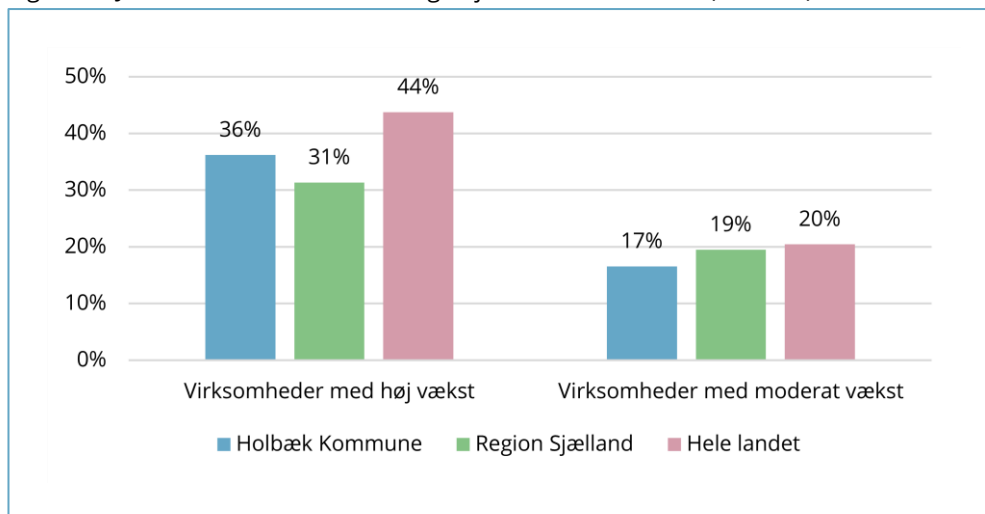
I 2012-13 blev der etableret 498 virksomheder, hvoraf 54 pct. eller 271 virksomheder fortsat levede i 2017. Antallet af fuldtidsårsværk har været stigende gennem hele perioden. I 2017 beskæftigede de 271 virksomheder således 363 fuldtidsårsværk.

Samlet bidrager iværksættere og yngre virksomheder etableret i perioden 2010-15 med næsten 1.100 fuldtidsårsværk i Holbæk Kommune i 2017.

Figur 9.3 undersøger vækst og højvækstvirksomhedernes betydning for den lokale jobskabelse i Holbæk Kommune. Figuren viser andelen af fuldtidsjob i 2017, som er blevet skabt af vækstvirksomheder indenfor internationalt konkurrerende erhverv i løbet af de seneste tre år (2014-17). Der skelnes mellem vækstvirksomheder med høj vækst og virksomheder med moderat vækst. Den lokale jobskabelse i Holbæk Kommune sammenlignes med jobskabelsen i regionen og hele landet.

I Holbæk Kommune var der i alt 29 højvækstvirksomheder og 23 virksomheder med moderat vækst i 2017. Det er på niveau med antallet af vækstvirksomheder i kommunen i 2012.

Figur 9.3 Jobskabelse blandt vækst- og højvækstvirksomheder (2014-17)

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel).

Note: Vækstvirksomheder defineres som virksomheder, der har haft en absolut vækst på tre mio. kr. eller derover de seneste tre år. Vækstvirksomheder kategoriseres som højvækstvirksomhed, hvis den har (1) 5-9 årsværk i analyseåret og en årlig vækst på 30 pct. eller derover de seneste tre år, eller (2) over 10 årsværk i analyseåret og en årlig vækst på 20 pct. eller derover de seneste tre år. For vækstvirksomheder med moderat vækst kræves det for et tilsvarende antal årsværk, at virksomheden har haft en årlig vækst på hhv. 10-30 pct. og 10-20 pct. de seneste tre år.

I løbet af de seneste tre år (2014-17) skabte virksomhederne med høj vækst 304 fuldtidsjob. Det svarer til 36 pct. af alle fuldtidsjob skabt indenfor internationalt konkurrerende erhverv i samme periode i Holbæk Kommune. Jobskabelsen blandt virksomheder med høj vækst var større i Holbæk sammenlignet med hele regionen, mens højvækstvirksomhederne på landsplan stod for 44 pct. af jobskabelsen inden for internationalt konkurrerende erhverv.

Virksomheder med moderat vækst stod for en relativt mindre andel af jobskabelsen i kommunen. I perioden 2014-17 skabte virksomhederne 17 pct. af alle fuldtidsjob inden for internationalt konkurrerende erhverv. I Region Sjælland og på landsplan stod virksomhederne med moderat vækst for en relativt højere andel af den samlede jobskabelse.

Bilag

Erhvervsspecialisering og udvikling i beskæftigelsen (2010-17)

Branche	Specialiserings- grad 2017	Ændring i spe- cialiserings- grad 2010-17	Antal årsværk 2017
Private velfærdsinstitutioner	3,88	1,50	1.213
Råstof, energi og forsyning mv.	2,69	0,61	396
Undervisning	2,06	-0,13	701
Transport	1,35	-0,01	1.111
Bygge & anlæg	1,33	0,05	1.878
Landbrug, skovbrug og fiskeri	1,32	-0,13	736
Detailhandel	1,24	-0,11	2.100
Sundhedsvæsen	1,23	0,07	438
Operationel service	1,07	-0,02	1.122
Andre serviceydelser mv.	1,01	0,10	426
Ejendomshandel og udlejning	0,96	-0,14	376
Kultur og fritid	0,92	0,09	220
Farma og kemisk industri, mv.	0,90	0,10	505
Rådgivning, forskning og udvikling	0,74	0,05	726
Hoteller og restauranter	0,74	-0,10	483
Reklame og øvrig erhvervsservice	0,74	0,05	202
Metalindustri	0,73	0,03	246
Finansiering og forsikring	0,69	0,11	460
Tele, IT og information	0,65	0,10	414
Møbel og anden industri mv.	0,58	-0,38	150
Engroshandel	0,49	-0,11	669
Tekstil, træ og papirindustri mv.	0,48	-0,05	99
Forlag, tv og radio	0,34	-0,35	72
Maskin- og transportmiddelindustri	0,34	0,06	182
Elektronikindustri	0,26	-0,22	57
Levnedsmiddelindustri	0,23	-0,55	95
Uoplyst aktivitet	0,00	-1,27	0

IRIS GROUP

JORCKS PASSAGE 1B, 4. SAL | DK-1162 KØBENHAVN K
IRISGROUP@IRISGROUP.DK | WWW.IRISGROUP.DK